

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Gìn giữ và phát triển văn hóa Bách khoa, lấy phẩm chất
con người làm nền tảng cho mọi thành tựu [2]

Sẽ xây dựng Huế trở thành đô thị
di sản văn hóa đặc trưng [3]

TỔNG KẾT VIỆC THI HÀNH LUẬT SỞ HỮU TRÍ TUỆ VỀ QUYỀN TÁC GIẢ, QUYỀN LIÊN QUAN:

Khoảng cách giữa quy định và thực tiễn ngày càng dẫn rộng [8]

Những hành vi vi phạm bản quyền tác giả và quyền liên quan; nguồn xuất bản sẽ được xử lý nghiêm theo pháp luật (ảnh minh họa)

Ảnh: T.LINH

VĂN HÓA & SUY NGẪM

Cần những địa chỉ thật sự có thể tìm đến

• ĐỖ CAO HUYỀN

Nhóm Facebook “con ghét bố mẹ” vừa viral, người người ùn ùn kéo vào. Sốc, giận dữ, quy kết “biến thái”, “lệch lạc”, “vô ơn”; thậm chí lời cá tuổi thơ mình ra làm ví dụ: Ngày xưa bị bố mẹ đánh còn chẳng dám cãi, bây giờ được ăn sung mặc sướng lại sinh hư...

Bọn trẻ bảo nhau: “Phụ huynh đây trong này rồi, lượn thôi!”.
Độc được câu ấy người viết thấy chạnh lòng. (Xem tiếp trang 2)

Người dân sống chênh vênh trên địa danh núi Một đến bao giờ?

[4]

“Thông điệp” cổ xưa từ đền thờ Hỏa Thần duy nhất

[5]

ASIAN PARA GAMES 2026:

Vượt giới hạn, khẳng định khát vọng Việt Nam

[15]

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Gìn giữ và phát triển văn hóa Bách khoa, lấy phẩm chất con người làm nền tảng cho mọi thành tựu

Sáng qua 15.10, Đại học Bách khoa Hà Nội long trọng tổ chức Lễ kỷ niệm 70 năm thành lập (15.10.1956 - 15.10.2026) và đón nhận Huân chương Lao động hạng Nhất. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm dự và phát biểu chỉ đạo tại Lễ kỷ niệm.

Tại Lễ kỷ niệm, thay mặt lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã trao tặng Huân chương Lao động hạng Nhất cho Đại học Bách khoa Hà Nội. Phát biểu chỉ đạo tại Lễ kỷ niệm, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nêu rõ, thời đại khoa học kỹ thuật, trí tuệ nhân tạo, cạnh tranh công nghệ và biến động chuỗi cung ứng đang đặt ra những thử thách mới. Để vươn lên, Việt Nam phải nâng cao năng suất, chất lượng, củng cố năng lực tự chủ và hợp tác quốc tế hiệu quả. Đất nước đang cần trí tuệ, bản lĩnh và sức sáng tạo của người Bách khoa hơn bao giờ hết.

Nghị quyết số 57 và Nghị quyết số 71 của Bộ Chính trị đã đặt ra yêu cầu đột phá về khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số và giáo dục, đào tạo. Quyết định số 663 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án phát triển Đại học Bách khoa Hà Nội thuộc nhóm đại học hàng đầu châu Á, trở thành trung tâm xuất sắc về đào tạo, phát triển tài năng, nghiên cứu và đổi mới sáng tạo, phục vụ các ngành công nghệ, công nghiệp chiến lược. Đó là niềm tin lớn lao, cũng là sự gửi gắm của Đảng, Nhà nước vào khả năng tiên phong của Nhà trường.

Đề niềm tin ấy trở thành những thành quả cụ thể, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị, xây dựng Đại học Bách khoa Hà Nội trở thành đại học nghiên cứu xuất sắc, đủ sức đảm nhận những nhiệm vụ lớn của quốc gia, vươn tới vị thế mới bằng những chương trình có mục tiêu rõ ràng, đội ngũ mạnh và nguồn lực tập trung. Mục tiêu thuộc nhóm 100 - 150 đại học hàng đầu

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm trao Huân chương Lao động hạng Nhất tặng Đại học Bách khoa Hà Nội

Ảnh: Đ.KHOA

châu Á vào năm 2035 phải được bồi đắp bằng chất lượng đào tạo, nghiên cứu, uy tín học thuật và đóng góp cho đất nước; cần xây dựng các nhóm nghiên cứu mạnh, trung tâm xuất sắc, phòng thí nghiệm dùng chung; tạo môi trường để nhà khoa học yên tâm gắn bó, theo đuổi những ý tưởng có giá trị và đi đầu thế hệ kế tiếp. Thế mạnh liên ngành phải trở thành sức mạnh chung để nhà trường đảm nhận những nhiệm vụ lớn về công nghiệp, giao thông, năng lượng và hạ tầng.

Để tạo đột phá trong đào tạo nhân tài, xây dựng đội ngũ đủ sức dẫn dắt công nghệ và công nghiệp Việt Nam, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước cho rằng, cần phát hiện, bồi dưỡng người tài từ sớm, gắn đào tạo với nghiên cứu và sản xuất; coi trọng khoa

học cơ bản, tư duy hệ thống và thực hành; phải đào tạo được những kỹ sư làm chủ thiết kế, thử nghiệm, có trách nhiệm nghề nghiệp; những chuyên gia đủ sức dẫn dắt các chương trình lớn. Trong thời đại trí tuệ nhân tạo, càng phải rèn tư duy đổi mới, tự chủ, độc lập, năng lực kiểm chứng và trung thực học thuật.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước chỉ rõ, tập trung nghiên cứu, làm chủ công nghệ và giải quyết những bài toán lớn của đất nước; cần chọn đúng hướng ưu tiên, xác định rõ năng lực phải xây dựng, sản phẩm phải tạo ra và đối tác cùng thực hiện; cần nâng cao năng lực thiết kế, chế tạo, giúp doanh nghiệp cải tiến sản xuất và tham gia sâu vào chuỗi cung ứng; lựa chọn hướng đi phù hợp trong lĩnh vực bán dẫn; tập trung giải quyết

những nhu cầu thiết thực về năng lượng, giao thông, đô thị, y tế, môi trường và ứng phó thiên tai. Tinh thần nghiên cứu phá bom từ trường trong chiến tranh cần được tiếp nối bằng bản lĩnh giải quyết những nhiệm vụ cấp thiết của thời bình; đồng thời, phải bền bỉ đầu tư cho khoa học cơ bản, gây dựng nền tảng công nghệ cho tương lai.

Trở thành điểm hội tụ trí tuệ Việt Nam toàn cầu và chuyên gia quốc tế, thu hút người tài cống hiến cho đất nước, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, Đại học Bách khoa Hà Nội cần chủ động kết nối, tạo những chương trình nghiên cứu có tầm vóc, vị trí làm việc xứng đáng và cơ hội lập nghiệp hấp dẫn. Người tài phải được tin tưởng, được chủ động về chuyên môn và có điều kiện để làm việc lâu dài. Với những chuyên gia chưa thể đến làm việc thường xuyên, cần mở rộng hợp tác linh hoạt để họ vẫn có thể nghiên cứu, dẫn dắt đội ngũ, đào tạo và chuyển giao công nghệ. Sự hội tụ ấy phải tạo thêm năng lực cho Việt Nam và cơ hội trưởng thành cho thế hệ trẻ...

Gìn giữ và phát triển văn hóa Bách khoa, lấy phẩm chất con người làm nền tảng cho mọi thành tựu, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, nhà trường phải gìn giữ đạo đức khoa học, trung thực học thuật; rèn sự cẩn trọng trong từng thiết kế, phép tính, bởi phía sau mỗi sản phẩm kỹ thuật là an toàn con người, công trình và môi trường sống. Các thầy cô phải là tấm gương về trí tuệ, phẩm giá và sự tận tụy, truyền cho người học niềm say mê, ý chí vượt khó và khát vọng cống hiến. Một môi trường học thuật cởi mở, nhân văn, biết trân trọng sáng tạo và tiếp thu tinh hoa thế giới sẽ giúp những giá trị Bách khoa tiếp tục được bồi đắp, lan tỏa qua các thế hệ.

Trước đó, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và các đại biểu đã thực hiện nghi thức khánh thành Không gian Đổi mới sáng tạo liên ngành Đại học Bách khoa Hà Nội. ■

Cần những... (Tiếp theo trang 1)

Người lớn vào được nhóm rồi đấy nhưng liệu có bước vào được thế giới của chúng hay không? Ta đã tìm thấy nơi bọn trẻ tụ tập, đã nói cho chúng nghe đủ điều đúng sai, còn chúng thì ôm chuyện của mình đi nơi khác. Có lẽ lần này ta thử tạm quên mình là bố, là mẹ, là người lớn. Đừng vội lấy sự từng trải của mình để đo nỗi buồn của đứa trẻ. Thử ngồi xuống để xem chúng đang nghĩ gì.

Ở tuổi ấy bị mẹ đọc trộm tin nhắn là chuyện rất nghiêm trọng. Bị bố giật điện thoại trước mặt bạn bè là khó chấp nhận. Ngày nào cũng nghe so sánh với “con nhà người ta”, lâu dần đứa trẻ có thể tin thật rằng mình chẳng ra gì. Người lớn mắng xong... là quên, còn đứa trẻ nằm đó gặm nhấm từng câu chữ. Ta có thể cười phẩy tay, nhưng bọn trẻ thì chưa đi qua nửa đời, chúng đang ở cái tuổi có thể buồn cả ngày vì một lời chê, xấu hổ cả tuần vì một tiếng cười và ám ảnh nhiều năm bởi một câu nhắc móc.

Nhưng đây mới chỉ là chuyện nhỏ. Đọc sâu hơn những trái lòng trong nhóm, với phần lớn tài khoản ẩn danh, mới thấy có chữ “ghét” chẳng sinh ra từ chuyện bị cấm

điện thoại hay không cho đi chơi. Có đứa lớn lên trong cảnh mẹ lấy chồng mới, bố có gia đình riêng, ở với ông bà hoặc cô dì chú bác. Người lớn ai cũng có lý do để bước tiếp, chỉ có con trẻ chẳng được quyền chọn xem mình sẽ ở đâu, với ai.

Có những chuyện thực sự kinh khủng, đến mức người ta nghĩ chỉ có trong “drama Hàn Quốc”. Có đứa sống với mẹ nhưng ngày ngày nơm nớp trước cha dượng luôn rình rập, tìm cách xâm hại. Có đứa về với bố lại chịu những lời chì chiết, hắt hủi của mẹ kế. Có em bị đánh đập, hành hạ, làm nhục đến khó tin; có em bị chính người thân xâm hại từ khi còn quá nhỏ để hiểu chuyện gì đang xảy ra với mình. Đau xót hơn là có đứa gom hết can đảm kể với mẹ, cứ ngỡ mình sẽ được ôm lấy, được che chở, thì lại nhận về những lời mắng nhiếc là “hư hỏng”, “lãng lơ”, “quyến rũ” người lớn.

Đến nước ấy thì hãy thử hỏi xem nếu mình là đứa trẻ ấy, mình sẽ yêu những người xung quanh mình bằng cách nào? Chúng ta vẫn dạy con trẻ phải biết ơn cha mẹ vì công sinh thành, dưỡng dục. Điều ấy đương nhiên không phải bàn cãi. Nhưng đã đưa một đứa trẻ đến với cuộc đời này thì người lớn cũng có trách nhiệm nuôi nấng,

che chở và không làm tổn thương con. Công ơn của cha mẹ rất lớn nhưng không vì thế mà mọi cách đối xử bất công với trẻ đều có thể bỏ qua.

Nói vậy cũng không có nghĩa cứ trẻ nói gì là tin hết. Trong những hội nhóm ấy có giận dỗi, có quá lời, có người chạy theo trào lưu, câu tương tác. Mạng xã hội vốn thật giả lẫn lộn. Nhưng chính vì thế càng phải nghe kỹ trước khi phán xét, để không vì vài câu chuyện chưa đúng mà bỏ sót những lời kêu cứu thật. Điều đáng nghĩ là nhiều đứa trẻ vừa mở miệng đã bị chặn bằng câu mắng chửi. Phản ứng thì bị xem là hỗn, là vô ơn. Thế nên câu “phụ huynh đây trong này rồi, lượn thôi” nghe mới chạnh lòng. Người lớn tìm được đến nơi con đang tụ tập, nhưng chưa chắc đã đến gần con hơn.

Làm cha mẹ chẳng dễ, cũng có lúc mệt mỏi, nóng nảy, có người thương con nhưng vụng về, lo quá thành giữ chặt, kỳ vọng quá thành so sánh. Mắng một câu rồi quên, nhưng đứa trẻ thì không. Vài lần như thế, nó thôi không kể nữa. Cảm thông cho sự vụng về là một chuyện. Bao hành, bỏ mặc, hành hạ hay xâm hại trẻ lại là chuyện khác. Nếu con nói bị đánh, bị xâm hại hoặc sợ phải về nhà, xin hãy lắng nghe trước đã.

Đừng bắt trẻ im để giữ thể diện cho gia đình. Thể diện của người lớn không thể đặt cao hơn sự an toàn của một đứa trẻ.

Nhưng có một điều cũng cần nhìn cho thấu: Bọn trẻ cần được tâm sự, cần một nơi để nói, song nơi ấy phải an toàn. Đằng sau cái nick ẩn danh kia có thể là người tử tế chịu nghe nhưng cũng có thể là kẻ đang chờ một đứa trẻ yếu lòng để lôi kéo, kích động, lừa đảo. Những hội nhóm tương tự là chỗ “xả” cảm xúc hoàn toàn có thể bị lợi dụng để gieo thêm giận dữ, phát tán tin giả, xúi người trẻ làm những điều có hại cho chính mình và cho cộng đồng.

Không phải ngẫu nhiên nhiều quốc gia đã và đang siết mạng xã hội với trẻ. Ở Việt Nam, quy định hiện hành đã yêu cầu xác thực tài khoản mạng xã hội bằng số điện thoại hoặc sổ định danh cá nhân trong trường hợp không có điện thoại; với trẻ dưới 16 tuổi, cha mẹ hoặc người giám hộ đăng ký bằng thông tin của mình và chịu trách nhiệm giám sát. Nhưng quy định thôi chưa đủ. Trẻ còn cần những địa chỉ thật sự có thể tìm đến: Người thân biết lắng nghe, thầy cô đủ tin cậy, tư vấn tâm lý học đường, đường dây bảo vệ trẻ em mà các em biết và dám gọi... ■

Sẽ xây dựng Huế trở thành đô thị di sản văn hóa đặc trưng

● XUÂN TRƯỜNG; ảnh: TR.HUẤN

Với lợi thế nổi bật về di sản, văn hóa và cảnh quan, Huế có nhiều điều kiện để phát triển công nghiệp văn hóa, kinh tế sáng tạo và du lịch. Tuy nhiên, để chuyển hóa tiềm năng thành nguồn lực phát triển, thành phố cần tháo gỡ những điểm nghẽn, gắn bảo tồn di sản với đổi mới, sáng tạo và nâng cao hiệu quả khai thác các giá trị văn hóa.

Bộ VHTTDL vừa có buổi làm việc với TP Huế và ký kết hợp tác về phát triển VHTTDL, tại Hà Nội. Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh và Ủy viên BCH Trung ương Đảng, Phó Bí thư Thường trực Thành ủy Huế Trịnh Mạnh Linh đồng chủ trì buổi làm việc. Dự buổi làm việc có Ủy viên dự khuyết BCH Trung ương Đảng, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Nguyễn Huy Dũng; Phó Bí thư Thành ủy, Chủ tịch UBND TP Huế Lê Trí Thanh. Tại buổi làm việc, Bộ VHTTDL và UBND TP Huế đã ký kết Kế hoạch phối hợp hành động về phát triển VHTTDL đến năm 2030, tạo cơ sở để hai bên phối hợp triển khai các nhiệm vụ trong thời gian tới.

Tiên phong thực hiện thí điểm

Phát biểu tại buổi làm việc, Phó Bí thư Thường trực Thành ủy Huế Trịnh Mạnh Linh cho biết, là một trong chín thành phố của cả nước, Huế phát triển dựa trên nền tảng bảo tồn và phát huy giá trị di sản đô thị, bản sắc văn hóa đặc trưng của vùng đất cố đô. Bản sắc riêng của Huế được tạo nên từ sự đan xen giữa di tích cung đình, làng xóm, cảnh quan thiên nhiên và văn hóa cộng đồng. Cùng với đó, Nhã nhạc cung đình, ẩm thực, áo dài, nghề thủ công mỹ nghệ và nếp sống thanh lịch, yên bình cũng tạo nên bản sắc rất khác biệt và lợi thế của TP Huế...

Tuy nhiên, TP Huế vẫn đối mặt với không ít khó khăn. Nguồn lực đầu tư còn hạn chế, phân tán; một số thiết chế văn hóa xuống cấp; nhân lực quản lý, sáng tạo và du lịch còn thiếu. Việc khai thác tài sản công tại di tích, đặt hàng sản phẩm văn hóa và huy động nguồn lực đầu tư vẫn còn vướng mắc. Trong khi đó, tiềm năng văn hóa, di sản còn lớn, việc chuyển hóa thành sản phẩm phục vụ thị trường, tạo sinh kế và nâng cao thu nhập cho người dân chưa tương xứng. Phó Bí thư Thường trực Thành ủy Huế mong muốn, thông qua kế hoạch phối hợp được ký kết, hai bên sẽ thống nhất định hướng và triển khai các nhiệm vụ cụ thể, thiết thực, có kết quả rõ ràng. Huế sẵn sàng tiên phong thực hiện thí điểm những mô hình phù hợp,

góp phần triển khai hiệu quả các nghị quyết, kết luận của Trung ương, xây dựng Huế trở thành đô thị di sản đặc trưng của Việt Nam...

Về phía địa phương, ông Trịnh Mạnh Linh khẳng định Huế sẽ chủ động tổ chức thực hiện kế hoạch, bố trí nguồn lực phù hợp với khả năng, phân công rõ trách nhiệm và bảo đảm tiến độ các nhiệm vụ được giao. Thành phố cũng thống nhất ưu tiên giải quyết các vấn đề trọng tâm trong

hành động giữa Bộ VHTTDL và UBND TP Huế, với những nhiệm vụ cụ thể, gắn với các sản phẩm và kết quả cần đạt được đến năm 2030.

Bộ trưởng cho rằng, Huế có lợi thế nổi bật về lịch sử, văn hóa, di sản và cảnh quan thiên nhiên, với những giá trị đặc trưng như Quần thể di tích cố đô Huế, Nhã nhạc cung đình, văn hóa ẩm thực, các làng nghề truyền thống và Festival Huế... Đây là nền tảng quan trọng để

tiếp tục quan tâm, chỉ đạo triển khai hiệu quả các nhiệm vụ trong lĩnh vực văn hóa, thông tin, thể thao và du lịch. Đặc biệt, các nghị quyết mang tầm chiến lược như Nghị quyết số 80 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam, Nghị quyết số 26 về phát triển du lịch Việt Nam trở thành ngành kinh tế mũi nhọn trong kỷ nguyên mới và các nghị quyết của Quốc hội, Chính phủ nhằm triển khai Nghị quyết số 80 cần được nghiên

“ Nội dung Kế hoạch phối hợp hành động giữa Bộ VHTTDL và UBND TP Huế bao gồm: Thí điểm xây dựng Huế trở thành đô thị di sản văn hóa đặc trưng của Việt Nam với các cơ chế, chính sách vượt trội; thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa, hội nhập quốc tế và khai thác tài sản trí tuệ (IP); phát triển du lịch và dịch vụ; phát triển thể dục, thể thao. **”**

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh và Phó Bí thư Thường trực Thành ủy Huế Trịnh Mạnh Linh đồng chủ trì buổi làm việc

Bộ VHTTDL và UBND TP Huế ký kết Kế hoạch phối hợp hành động

giai đoạn 2026-2027, xác định rõ cơ quan, đơn vị phụ trách, tăng cường phối hợp và định kỳ rà soát, tháo gỡ khó khăn trong quá trình triển khai.

Hài hòa giữa bảo tồn với tinh thần đổi mới, sáng tạo

Phát biểu kết luận buổi làm việc, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh đánh giá cao tinh thần chủ động, quyết tâm của lãnh đạo TP Huế trong phối hợp xây dựng Kế hoạch phối hợp

thành phố phát triển đô thị di sản, công nghiệp văn hóa, kinh tế sáng tạo và du lịch, đóng góp vào sự phát triển kinh tế, xã hội chung. Đánh giá cao tiềm năng, lợi thế của địa phương và quyết tâm của lãnh đạo TP Huế, Bộ trưởng cho rằng, với lợi thế và những điều kiện đang có, Huế cần kết hợp hài hòa giữa bảo tồn, phát huy các giá trị truyền thống với tinh thần đổi mới, sáng tạo của một đô thị mới đang phát triển.

Trong thời gian tới, Bộ VHTTDL mong muốn TP Huế

cứu kỹ lưỡng. Đây là những chủ trương có nhiều điểm mới, đòi hỏi địa phương chủ động nghiên cứu, vận dụng phù hợp với thực tiễn để phát huy hiệu quả.

Trong đó, theo Bộ trưởng việc xây dựng đô thị di sản cần được nghiên cứu kỹ lưỡng, xác định rõ phạm vi, tiêu chí và những giá trị đặc trưng cần gìn giữ, phát huy; đồng thời gắn công tác bảo tồn với đời sống người dân, phát huy vai trò của cộng đồng trong bảo vệ di sản, duy trì làng nghề và trao truyền các giá trị văn hóa cho thế hệ trẻ. Việc rà soát, thống kê hệ thống di sản, hiện vật, bảo vật có giá trị liên quan đến Huế đang lưu giữ ở trong nước và nước ngoài cũng cần được quan tâm, qua đó từng bước hoàn thiện cơ sở dữ liệu phục vụ công tác bảo tồn và phát huy di sản. Đối với phát triển công nghiệp văn hóa và kinh tế sáng tạo, Bộ trưởng đề nghị Huế tiếp tục khai thác tốt hơn lợi thế trong các lĩnh vực nghệ thuật biểu diễn, nhiếp ảnh, thiết kế, thời trang, thủ công mỹ nghệ và ẩm thực. Những giá trị sẵn có cần được phát triển thành các sản phẩm, thương hiệu có

sức hấp dẫn, tạo dấu ấn riêng và khả năng cạnh tranh.

Về du lịch, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cho rằng định hướng phát triển cần chuyển mạnh từ chú trọng số lượng sang nâng cao chất lượng, hướng đến thu hút những nhóm khách có nhu cầu phù hợp, kéo dài thời gian lưu trú và tăng mức chi tiêu. Muốn vậy, Huế cần nghiên cứu sâu hơn đặc điểm, nhu cầu của từng thị trường khách, đa dạng hóa sản phẩm và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nhất là đội ngũ hướng dẫn viên và nhân lực trực tiếp phục vụ du lịch. Trong lĩnh vực thể thao, Bộ trưởng đề nghị quan tâm đồng thời đến thể thao quần chúng và thể thao thành tích cao; nghiên cứu tổ chức các giải đấu phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất, hạ tầng và năng lực của thành phố. Việc phát triển các sự kiện thể thao cần được gắn kết với văn hóa, du lịch, tạo thành chuỗi sản phẩm có khả năng thu hút du khách, thúc đẩy các hoạt động dịch vụ và đóng góp vào tăng trưởng kinh tế...

Bộ trưởng nhấn mạnh, để Kế hoạch phối hợp hành động giữa Bộ VHTTDL và UBND TP Huế thực sự phát huy hiệu quả, hai bên cần phân công rõ đầu mối phụ trách, xác định cụ thể trách nhiệm của từng cơ quan, đơn vị và thường xuyên kiểm tra tiến độ. Việc triển khai cần được theo dõi, đánh giá hằng năm, kịp thời nhận diện khó khăn, vướng mắc để có giải pháp xử lý; đến năm 2030 tiến hành đánh giá toàn diện kết quả thực hiện. Bộ VHTTDL sẽ tiếp tục đồng hành cùng TP Huế trong quá trình triển khai các nhiệm vụ, phát huy tiềm năng, lợi thế của địa phương, đưa VHTTDL đóng góp ngày càng thiết thực vào phát triển kinh tế - xã hội. ■

Người dân sống chênh vênh trên địa danh núi Một đến bao giờ?

● Bài, ảnh: PHAN HIẾU

UBND tỉnh Gia Lai yêu cầu địa phương chủ trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan khẩn trương rà soát, đánh giá cụ thể phạm vi, mức độ nguy cơ sạt lở và phương án khắc phục; đồng thời đề xuất phương án bố trí tái định cư, bảo đảm ổn định đời sống lâu dài cho người dân sống tại khu vực sạt lở núi Một thuộc tổ dân phố 19 và 20, phường Quy Nhơn.

C hi đạo là như thế nhưng người dân vẫn mong muốn nhà nước có hướng xử lý quyết liệt hơn, sớm bố trí tái định cư để bà con có cuộc sống ổn định trước khi thiên tai ập đến.

Mong cuộc sống ổn định hơn

Núi Một là một ngọn núi độc lập, nằm cạnh sông Hà Thanh, kéo dài theo đường Hoa Lư từ cầu Đôi đến cầu Chữ Y, nay thuộc phường Quy Nhơn. Khu vực này gắn với địa danh chiến thắng núi Một và khu dân cư ở đây đã hình thành hơn 20 năm; phía trên núi là tổ dân phố 19, dưới chân núi là tổ dân phố 20.

Theo UBND phường Quy Nhơn, địa phương đã và đang khẩn trương làm việc với Sở Xây dựng, Sở NN&MT để nghiên cứu, xây dựng phương án di dời các hộ dân có nhà nằm trong vùng nguy cơ cao xảy ra sạt lở tại khu vực núi Một (tổ dân phố 19 và 20); đồng thời nghiên cứu cải tạo, chỉnh trang khu vực này theo hướng bảo đảm an toàn lâu dài, phục vụ phát triển kinh tế, xã hội địa phương. Ông Nguyễn Đức Toàn, Chủ tịch UBND phường Quy Nhơn cho biết, UBND tỉnh rất quan tâm đến tình trạng sạt lở tại khu vực núi Một và đã giao các Sở, ngành và phường Quy Nhơn khẩn trương rà soát, tham mưu phương án thực hiện nhiệm vụ di dời những hộ dân trong vùng sạt lở này. Trước mắt, để đảm bảo an toàn về tính mạng và tài sản cho người dân, địa phương đã chủ động xây dựng kịch bản ứng phó, sẵn sàng di dời người dân đến các địa điểm an toàn trong mùa mưa bão năm nay.

Từ sự trả lời của chính quyền phường Quy Nhơn, chúng tôi men theo con hẻm 1012 đường Trần Hưng Đạo lên đỉnh núi Một, cùng là nơi hình thành khu dân tự phát trong vùng sạt lở để ghi nhận thực tế. Sau khi biết thông tin địa phương đang lên phương án di dời, bố trí tái định cư cho những hộ dân sống trên lưng chừng núi Một, bà Cao Thị Hường không khỏi vui mừng. Bà cho biết, nhiều năm nay,

Người dân sống chênh vênh trong vùng sạt lở tại địa danh chiến thắng núi Một

từ khi khu vực này có hiện tượng sạt lở đất, hàng chục hộ dân tại đây luôn phải sống trong cảnh thấp thỏm, lo âu khi đến mùa mưa lũ. “Do hoàn cảnh khó khăn, chúng tôi phải chuyển lên đây sống, nhà cửa mua bán trao tay, không có giấy tờ gì cả. Những năm gần đây sạt lở nhiều, mỗi khi trời mưa lớn là chúng tôi phải sơ tán đến nơi an toàn để đảm bảo tính mạng, hết mưa thì lại về nhưng mỗi lần như vậy rất vất vả. Khi biết tỉnh có chủ trương di dời, bố trí tái định cư, bà con chúng tôi rất vui, chỉ muốn việc này được thực hiện sớm để chúng tôi có cuộc sống ổn định hơn” bà Hường bày tỏ.

Trao đổi với chúng tôi, bà Phạm Thị Thủy, Tổ trưởng Tổ dân phố 19, phường

UBND phường Quy Nhơn gắn biển cảnh báo sạt lở trên núi Một

Quy Nhơn cho hay, trước đây người dân khai hoang, tự xây dựng nhà cửa rồi mua bán trao tay qua nhiều lần. Năm 2025 khi tình trạng sạt lở có những diễn biến nghiêm trọng, thì đã có 9 hộ chuyển đi, hiện còn 27 hộ bám trụ lại. Khi địa phương có chủ trương di dời, đa số bà con ủng hộ, số còn lại vẫn chưa đồng tình vì

cho rằng gia đình có công khai hoang và yêu cầu cấp đất, nhưng theo quy định thì những trường hợp này chỉ được hỗ trợ di dời vì không có giấy tờ.

Bao giờ hết cảnh lo âu sạt lở?

Những ngày qua, mưa lớn xuất hiện kéo dài khiến một số vị trí trên núi Một có dấu hiệu sạt lở, đe dọa hàng chục hộ dân sinh sống trên và dưới chân núi. Theo ghi nhận của phóng viên, nhiều căn nhà ở tổ dân phố 19 trên núi Một đang chênh vênh trong khu vực sạt lở; con đường dẫn lên khu dân cư dần nhỏ hẹp và một số ngôi nhà đã bị đập đổ, không có người sinh sống. Đáng báo động hơn, tại một số vị trí, đất đá tiếp tục trượt xuống, tạo thành những hàm ếch ngay sát khu dân cư.

Tiếp tục ghi nhận thực tế hơn bên dưới các điểm sạt lở có những dãy nhà nằm san sát nhau thuộc tổ dân phố 20 của phường này, chúng tôi đã đến và được người dân nơi đây cho biết, quá lo sợ cảnh sạt lở, không ít hộ dân phải chuyển đi do nhà cửa đã bị đất đá vùi lấp một phần, những hộ còn lại luôn sống trong cảnh đi không được, ở không xong. Nguy cơ sạt lở, đất khi mùa mưa đang đến gần khiến bà con đứng ngồi không yên. Anh Nguyễn Hoàng Minh, một người dân bức xúc nói: Tình trạng sạt lở đất trên núi Một diễn ra nhiều năm nay, bà con có nhà cửa dưới chân núi luôn phải sống trong cảnh thấp thỏm lo âu, mong chính quyền địa phương sớm hỗ trợ di dời chúng tôi đến nơi ở mới, an toàn hơn.

“Cứ mưa to, tôi và nhiều gia đình tại đây lại sợ đất đá tràn vào nhà. Người dân chỉ có một mong muốn, nhà nước sớm có kế hoạch di dời”, anh Minh chia sẻ và nói, đi đến nơi ở chỗ mới càng sớm, tính mạng và tài sản của người dân mới được đảm bảo. Cùng chung nỗi niềm, cạnh đó ông Võ Văn Minh cho biết: Mỗi khi trời đổ mưa là phải đi tá túc, cuộc sống không ổn định do tình trạng sạt lở diễn ra ngày một nghiêm trọng. Tôi mong muốn chính quyền sớm thực hiện công tác di dời, bố trí tái định cư, tạo mọi điều kiện cho bà con an cư lạc nghiệp. ■

Lễ cưới tập thể dành cho 52 cặp đôi có hoàn cảnh khó khăn

Hôm qua 15.10, 52 đôi uyên ương là đoàn viên công đoàn, thanh niên công nhân, viên chức, giáo viên, bộ đội xuất ngũ và người lao động có hoàn cảnh khó khăn tại TP.HCM đã cùng khoác lên trang phục áo dài truyền thống Việt Nam sánh bước trong chương trình Lễ cưới tập thể năm 2026. Chương trình do Liên đoàn Lao động TP.HCM, Thành đoàn TP.HCM và Trung tâm Hỗ trợ Thanh niên công nhân Thành phố tổ chức.

Qua 16 lần tổ chức, chương trình đã đồng hành, hỗ trợ cho 1.206 cặp đôi, góp phần chăm lo đời sống tinh thần cho đoàn viên, hội viên, thanh niên công nhân và người lao động có hoàn cảnh khó khăn; hỗ trợ về vật chất, mang đến niềm vui, sự động viên để các cặp đôi tiếp tục vun đắp

hạnh phúc gia đình. Tại đường đi bộ Nguyễn Huệ (phường Sài Gòn), sau khi các cặp đôi thực hiện nghi thức dâng hoa lên Tượng đài Chủ tịch Hồ Chí Minh, BTC đã tiến hành trao Giấy chứng nhận kết hôn cho các cặp đôi. Tiếp đó, các đôi uyên ương cùng trải nghiệm di chuyển bằng tuyến metro số 1 (Bến Thành - Suối Tiên) đến ga Bến xe Suối Tiên. Từ đây, các cặp đôi sẽ di chuyển đến Trung tâm Triển lãm quốc tế WTC Expo (phường Bình Dương) để tổ chức lễ cưới chính thức, với sự tham dự của khoảng 800 đại biểu, khách mời và người thân các cặp đôi.

Theo BTC, tại lễ cưới ở phường Bình Dương, các cặp đôi sẽ cùng thực hiện các nghi thức cưới, đón nhận lời chúc phúc từ lãnh đạo thành phố, gia đình và bạn bè. Chương trình

còn có các hoạt động văn nghệ, giao lưu “Vũ điệu hạnh phúc”, trao quà cưới và tiệc chung vui dành cho các đôi uyên ương. Theo BTC, sau lễ cưới tập thể này, trong tháng 11, chương trình “Hành trình hạnh phúc” năm 2026 dự kiến tiếp tục được triển khai tại Khu Du lịch văn hóa Suối Tiên và đặc khu Côn Đảo.

Trong khuôn khổ chương trình, các cặp đôi sẽ có cơ hội tham gia những hoạt động giao lưu, chia sẻ kinh nghiệm xây dựng gia đình, kỹ năng làm cha mẹ, giáo dục con cái và giữ gìn hạnh phúc hôn nhân. Bên cạnh đó, ban tổ chức dự kiến triển khai các hoạt động an sinh xã hội, hỗ trợ sinh kế và trao học bổng cho con đoàn viên công đoàn, thanh niên công nhân có hoàn cảnh khó khăn... **P.V**

“Thông điệp” cổ xưa từ đền thờ Hỏa Thần duy nhất

● Bài, ảnh: VĂN SỸ

Chín tháng đầu năm 2026, trên địa bàn TP Hà Nội xảy ra 550 vụ cháy, gây thiệt hại lớn về người và của. Cơ quan chức năng đánh giá, “thực tế vẫn xuất hiện những vụ cháy gây hậu quả đặc biệt về người”.

Rời khỏi hội nghị sơ kết 9 tháng đầu năm của lực lượng Cảnh sát PCCC và CNCH của Công an thành phố Hà Nội vừa tổ chức hôm 6.10, chúng tôi lặng lẽ men theo những con phố cổ trong tiết trời thu, tìm đến ngôi đền cổ thờ Hỏa Thần mà người xưa đã dựng lên bên kinh thành Thăng Long, để lắng nghe tiếng “thì thầm” cùng với những tín ngưỡng văn hóa dân gian cách nay gần hai thế kỷ. Và cũng tự lý giải, vì sao bên cạnh phòng bị các giải pháp ngăn ngừa, dập lửa, từ xa xưa cha ông còn cậy nhờ tới sự bảo trợ, giúp đỡ từ thần linh.

Từ nỗi lo đến tín ngưỡng thờ Hỏa Thần

Di tích đền thờ Hỏa Thần nằm trên phố Hàng Điếu, giữa khu phố cổ Hà Nội tập nập. Tên phố bắt nguồn từ nghề buôn bán diều hút thuốc lá, gắn với những vật dụng bằng tre, gỗ rất dễ cháy. Trong không gian chật hẹp, nhà cửa san sát, hỏa hoạn từng là nỗi lo có thể đe dọa kẻ sinh nhai và tài sản của người dân. Bởi vậy, tín ngưỡng thờ thần Hỏa không chỉ gửi gắm mong cầu bình an, mà còn phản ánh nỗi bất an trước một hiểm họa luôn thường trực trong đời sống đô thị.

Di tích được khởi dựng năm 1838, trong đó có tấm bia cổ ghi dấu quá trình hình thành và duy trì thờ; đến năm 1848, đền được bổ sung nhà Tiền tế và Phương đình. Ngôi đền có bố cục chữ “Công”, gồm Tiền tế, Phương đình và Cung cấm. Mái ngói mũi hài, nền gạch Bát Tràng cổ, hệ cột gỗ cùng những nét chạm khắc rồng, phượng, nghệ tạo nên diện mạo kiến trúc đặc trưng. Trong cung cấm, tượng thần Hỏa ngự trên ban thờ, đặt trong khám thờ lớn chạm rồng. Gần hai trăm năm trôi qua, những dấu tích ấy vẫn còn hiện diện, lưu giữ những câu chuyện về niềm tin và cách cư dân Thăng Long xưa tìm kiếm sự che chở trước hiểm họa từ lửa.

“Cẩn thận củi lửa, mùa hanh đến rồi, kiểm tra bếp lửa”, lời nhắc nhở chừng giản dị ấy lại gắn với một mối lo thường trực của cư dân Thăng Long xưa. Ngày ấy nhà làm tranh vách mái lá nên việc hỏa hoạn do sơ suất của người dân dễ dàng xảy ra nên ngoài những nỗ lực phòng cháy, chữa cháy, người dân kinh thành Thăng Long còn tìm đến sự trợ giúp của các vị tinh tú, các linh thần. Tín ngưỡng

thờ lửa vì thế không chỉ bắt nguồn từ nỗi sợ trước sức tàn phá của hỏa hoạn, mà còn gắn với vai trò thiết yếu của lửa trong đời sống con người. Nhà nghiên cứu văn hóa dân gian Nguyễn Hùng Vỹ cho rằng, từ việc thờ Mặt trời, các vị tinh tú đến thờ bếp, thờ ngọn lửa, tín ngưỡng ấy hình thành qua quá trình con người nhận thức về tự nhiên và nguồn sống. Như ông nhận định: “Ngọn lửa đưa con người từ thời dã man sang một bước là văn minh”. Nhưng chính ngọn lửa đem lại ánh sáng, hơi ấm và sự sống ấy cũng có thể hủy hoại nhà cửa, tài sản khi vượt khỏi tầm kiểm soát. Một dấu tích đặc biệt gắn với ngôi đền thờ Hỏa Thần là quả chuông đồng từng được dùng khi xảy ra hỏa hoạn. Theo sách *Đường phố Hà Nội* của Nguyễn Vinh Phúc và Trần Huy Bá, “hễ có hỏa hoạn thì người dân thỉnh chuông lên, Hỏa Thần sẽ nghe thấy, về trừ hỏa hoạn”.

Theo tư liệu, tiếng chuông vừa có tác dụng báo động, vừa mang

ngoài vào tìm hiểu”. Một số tiểu thương quanh khu vực vẫn giữ thói quen thắp hương, cầu mong công việc thuận lợi và tránh tai họa do hỏa hoạn.

“Ngày thường, ít người ghé đền lắm. Đền vẫn khang trang, sạch sẽ, nhưng ngay cả một số người dân sống quanh đây cũng không mấy để ý đến sự tồn tại của ngôi đền này”, bà Tí, người bán nước gần đền chia sẻ. Lời kể của bà Tí được nối dài bằng những cái lắc đầu mà chúng tôi nhận lại khi tiếp cận một số bạn trẻ đang sử dụng dịch vụ tại các hàng quán quanh phố Hàng Điếu. Giữa con phố sầm uất, một ngôi đền chứa đựng nhiều giá trị lịch sử, văn hóa và tín ngưỡng lại chưa từng được biết đến với những thực khách trẻ thường xuyên qua lại con phố này. Những câu trả lời ngắn ngủi ấy chưa đủ để nói lên điều gì, nhưng đặt ra một câu hỏi không dễ bỏ qua: Khi di tích vẫn còn đó mà câu chuyện về nó không đến được với người dân, những giá

Không gian thờ tự đền Hỏa Thần

ý nghĩa tâm linh, thể hiện niềm tin vào sự trợ giúp của Hỏa Thần. Quả chuông cổ nay không còn, nhưng câu chuyện về nó vẫn gợi lại cách người xưa kết hợp việc ứng phó với hiểm họa và niềm tin tín ngưỡng.

Gần như vắng bóng trong dòng chảy thời gian

Dù có lịch sử gần hai trăm năm và gắn với tín ngưỡng thờ Hỏa Thần của cư dân Thăng Long xưa, đền Hỏa Thần tại số 30 phố Hàng Điếu vẫn khá vắng vẻ trong những ngày thường. Giữa nhịp buôn bán tập nập bên ngoài, bên trong lại hoàn toàn đối lập. Tại đây, người trực tiếp trông coi đền cho biết, “khách vắng lại cũng như người dân tìm đến đây khá dè dặt, chủ yếu là vào những ngày rằm hay mừng một hằng tháng, còn lại chỉ lác đác vài khách nước

trị văn hóa sẽ được tiếp nối bằng cách nào?

Điều đáng suy nghĩ không chỉ là sự thưa vắng người đến lễ, mà là khoảng cách giữa một di sản đang hiện hữu và cộng đồng mà nó vốn thuộc về. Một ngôi đền có thể được giữ gìn với mái ngói, ban thờ, bia đá, nhưng nếu lớp người kế tiếp không biết vì sao ngôi đền ra đời, người xưa đã gửi gắm điều gì vào tín ngưỡng thờ Hỏa Thần, thì những gì còn lại có nguy cơ chỉ là phần xác của di tích. Sự “đứt gãy” ấy không nhất thiết bắt đầu từ một công trình xuống cấp hay biến mất; đôi khi nó bắt đầu từ việc những câu chuyện gắn với di tích dần vắng bóng trong đời sống thường ngày, không còn được nhắc đến, tìm hiểu và trao truyền. Và khi ấy, điều mất đi không chỉ là sự hiểu biết về một ngôi đền cổ, mà còn là sợi dây kết nối các thế hệ với ký ức văn hóa của chính

Cổng đền Hỏa Thần trên phố Hàng Điếu (Hà Nội)

nơi mình đang sống

Bên cạnh việc gìn giữ kiến trúc và các yếu tố gốc, chính quyền địa phương cùng những đơn vị liên quan cần thật sự quan tâm hơn đến công tác giới thiệu, quảng bá di tích, từ bổ sung thông tin thuyết minh đến kết nối với các tuyến tham quan phố cổ. Bởi bảo tồn di sản không chỉ là giữ lại một công trình cổ, mà còn là gìn giữ và trao truyền những giá trị văn hóa để đền Hỏa Thần không trở thành một địa chỉ xa lạ ngay giữa lòng Hà Nội.

Từ ký ức về thần Hỏa đến trách nhiệm hôm nay

Những nỗi lo từng khiến người dân Thăng Long xưa tìm đến thần Hỏa vẫn hiện hữu trong đời sống hôm nay. Những cơn số thương vong, thiệt hại do hỏa hoạn, cháy nổ trên cả nước nói chung và Hà Nội nói riêng khiến chúng ta vô cùng ám ảnh.

Đằng sau những con số ấy là sinh mạng, tài sản và những mái nhà có thể bị thiêu rụi chỉ trong chốc lát. Nguyên nhân cũng đã được cơ quan chức năng làm rõ với những tồn tại và hạn chế. Một trong những yêu cầu xuyên suốt của Công an thành phố Hà Nội đặt ra trong công tác PCCC là phải làm thực chất về điều tra cơ bản, chuẩn hóa dữ liệu quản lý, yêu cầu các đơn vị thường xuyên

rà soát, chuẩn hóa hồ sơ... Từ thực tế 73,8% số vụ cháy trong 9 tháng đầu năm có nguyên nhân đến điện, Công an thành phố yêu cầu không chỉ dừng ở “nhắc nhở” mà phải truyền cảm hứng, hình thành thói quen an toàn PCCC. Vì thế, hơn ai hết người dân phải luôn chủ động, đề cao cảnh giác để việc PCCC được an toàn.

Đến với đền thờ Hỏa Thần hôm nay, chúng tôi như được người xưa nhắc nhở “Cẩn thận củi lửa, mùa hanh đến rồi, kiểm tra bếp lửa”. Đứng trước đền thờ Hỏa Thần như vẫn đang gọi lên cho chúng ta đôi điều đáng suy ngẫm: Nếu người xưa gửi gắm mong cầu bình an nơi thần linh, thì hôm nay, sự bình an phải bắt đầu từ ý thức phòng ngừa, từ việc sử dụng nguồn lửa, nguồn điện an toàn và trách nhiệm của mỗi người đối với tính mạng, tài sản của mình và cộng đồng. Và có lẽ, giá trị của đền Hỏa Thần không chỉ nằm ở việc cầu xin thần linh ngăn tai họa như dân gian thường mách chứng “có thờ, có thiêng...”, mà còn ở ký ức về một cộng đồng từng sống cùng nỗi lo hỏa hoạn và luôn tìm cách bảo vệ cuộc sống của mình. Gìn giữ ngôi đền cũng là giữ lại ký ức ấy, để tín ngưỡng của người xưa không chỉ còn trong những nghi lễ thờ cúng, phù trợ mà tiếp tục gọi nhắc chúng ta về trách nhiệm trước những hiểm họa vẫn hiện hữu trong đời sống. ■

Quảng Ninh tăng trải nghiệm để tăng giá trị

● KHÁNH MẠNH

Từ những lễ hội, chương trình nghệ thuật, sản phẩm nghỉ dưỡng tích hợp đến các tour liên kết di sản, thành phố Quảng Ninh đang mở rộng “vùng trải nghiệm” để giữ chân du khách lâu hơn và tạo thêm du địa cho chi tiêu tại điểm đến.

Không chỉ kéo khách, phải giữ khách

Chuỗi hoạt động văn hóa, thể thao, ẩm thực, nghệ thuật được tổ chức liên tục từ Hạ Long, Yên Tử đến Bình Liêu, Móng Cái, Cô Tô và các khu vực biên giới đang mở rộng không gian du lịch theo cả thời gian lẫn địa bàn. Mỗi sự kiện được đặt trong một hệ sinh thái trải nghiệm rộng hơn, để một chuyến đi không dừng lại ở việc tham quan một điểm đến mà có thể nối tiếp bằng ẩm thực, giải trí, thể thao, chăm sóc sức khỏe, mua sắm và khám phá văn hóa.

Đây là hướng đi có ý nghĩa trong giai đoạn du lịch Quảng Ninh đã đạt quy mô lớn về lượng khách. Hết 9 tháng năm 2026, Quảng Ninh đón 18,8 triệu lượt khách, trong đó khách quốc tế đạt 4,21 triệu lượt, khách lưu trú đạt 7,3 triệu lượt; tổng thu du lịch đạt 56.400 tỉ đồng. Quảng Ninh xác định phải kéo dài thời gian lưu trú, nâng mức chi tiêu bình quân, phát triển thêm sản phẩm và dịch vụ, mở rộng thị trường khách quốc tế và quản lý đầy đủ doanh thu phát sinh từ hoạt động du lịch.

Sự thay đổi về trọng tâm phát triển bắt đầu từ chính cách Quảng Ninh thiết kế sản phẩm. Chương trình “Hộ chiếu Di sản Vịnh Hạ Long - Yên Tử” là một ví dụ. Khi các điểm đến được đặt trong cùng một hệ sinh thái sản phẩm, kết hợp công nghiệp văn hoá, du khách có thêm lý do để ở lại lâu hơn và doanh nghiệp có điều kiện xây dựng những tour có chiều sâu hơn.

Các sự kiện quy mô lớn cũng đang được sử dụng như những “điểm neo” để tạo dòng khách. Concert “Quảng Ninh - Thành phố rạng rỡ tương lai” thu hút gần 100.000 khách; cùng với đó là không gian ẩm thực, Hội chợ OCOP Quảng Ninh - thu đông 2026, hoạt động thể thao, vui chơi tại Bãi Cháy, Tuần Châu, Halo Bay show, chợ đêm VuiFest và các chương trình pháo hoa nghệ thuật. Điểm đáng nói nằm ở chỗ kích cầu đang dần rời khỏi tư duy “giảm giá để có khách”. Trong mùa thu - đông 2026, nhiều cơ sở lưu trú kết hợp giá phòng với ăn uống, chăm sóc sức khỏe, vận chuyển và các tiện ích khác.

Ông Nguyễn Thế Huệ, Chủ tịch Hiệp hội Du lịch Quảng Ninh nhận định: “Giảm giá có thể thúc đẩy quyết định đặt dịch vụ, nhưng nếu không có thêm sản phẩm để khách sử dụng, dư địa doanh thu của điểm đến vẫn hạn chế. Các gói nghỉ dưỡng tích hợp tạo điều kiện để doanh nghiệp bán thêm nhiều dịch vụ trong cùng một chuyến đi”. Đó chính là điểm then chốt của bài toán tăng giá trị.

Quảng Ninh đang tìm cách kéo dài thời gian du khách hiện diện tại điểm đến, đồng thời mở rộng những khoản chi tiêu phát sinh trong chuyến đi. Mục tiêu quý IV đón thêm khoảng 4,2 triệu lượt khách và tạo thêm 13.600 tỉ đồng doanh thu đặt ra một yêu cầu rất rõ: Tăng trưởng phải được tính bằng giá trị tạo ra từ mỗi chuyến đi, chứ không chỉ bằng số lượt khách.

Tạo thêm lý do để du khách ở lại và chi tiêu

Muốn tăng mức chi tiêu, trước hết phải tạo thêm lựa chọn. Quảng Ninh đang xây dựng hệ thống sản phẩm theo hướng để du khách có thể nối dài kỳ nghỉ bằng nhiều trải nghiệm khác nhau. Chuỗi lễ hội, giải chạy, chương trình nghệ thuật, ẩm thực và giao lưu văn hóa được phân bố ở nhiều địa bàn, tạo điều kiện hình thành những hành trình đa điểm. Giải marathon quốc tế Di sản Hạ Long, Liên hoan Âm thực Quảng Ninh, Lễ hội mùa thu Yên Tử, Bình Liêu Then Festival, các chương trình giao lưu Quảng Ninh - Quảng Tây, triển lãm đặc sản vùng miền và Diễn đàn du lịch xanh cùng tham gia vào mạng lưới sản phẩm đó.

Yên Tử là một trường hợp tiêu biểu. Chương trình Yên Tử - Sắc thu thiên định được tổ chức kéo dài từ tháng 8 đến cuối năm với nhiều hoạt động như Yên Tử Ultra Trail, Yên Tử Heritage, cuộc thi giới thiệu di sản, trưng bày nghệ thuật, hoạt động Trưng thu truyền thống và giải cờ tướng

lưu trú dài, mức chi tiêu cao và nhu cầu trải nghiệm đa dạng.

Câu chuyện của Quảng Ninh đang đặt ra một thước đo mới cho tăng trưởng du lịch. Một điểm đến có thể đón rất đông khách nhưng giá trị tạo ra chưa tương xứng nếu kỳ lưu trú ngắn, sản phẩm nghèo nàn và phần lớn chi tiêu không được giữ lại tại địa phương. Ngược lại, khi du khách có thêm lý do để ở lại, mỗi ngày lưu trú có thể mở ra thêm nhu cầu về ăn uống, vui chơi, chăm sóc sức khỏe, mua sắm, tham quan và trải nghiệm văn hóa. Doanh nghiệp có thêm cơ hội bán sản phẩm; cộng đồng có thêm cơ hội tham gia vào chuỗi cung ứng; điểm đến gia tăng doanh thu mà không nhất thiết phải phụ thuộc vào việc liên tục gia tăng số lượng khách.

Đây cũng là tinh thần được đặt ra trong Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 22.8.2026 của Bộ Chính trị, với yêu cầu đổi mới tư duy, cách tiếp cận và phương thức quản trị du lịch, chuyển từ tăng trưởng dựa vào “số lượng” sang nâng cao “chất lượng” và giá trị gia tăng.

Chương trình “Hộ chiếu Di sản Vịnh Hạ Long - Yên Tử” xây dựng các sản phẩm gắn với các giá trị của di sản
Ảnh: KIM OANH

“Kỳ vương Yên Tử”. Giá trị của chuỗi hoạt động nằm ở khả năng tạo thêm nhiều thời điểm và lý do để du khách tìm đến Yên Tử, qua đó biến tài nguyên văn hóa thành sản phẩm có khả năng vận hành thường xuyên.

Cùng với làm mới sản phẩm, Quảng Ninh đang mở rộng nhóm khách có khả năng lưu trú dài ngày và chi tiêu cao. Đây là phần quan trọng trong bài toán tăng giá trị. Các chương trình xúc tiến tại Trung Quốc, Nhật Bản, Australia, Ấn Độ, Nga và các nước CIS được triển khai song song với famtrip, presstrip và kết nối doanh nghiệp. Với thị trường Australia, Quảng Ninh hướng tới nhóm khách có thời gian

Quảng Ninh đặt mục tiêu năm 2026 đón 23 triệu lượt khách, tổng thu trên 70.000 tỉ đồng. Để đạt con số ấy, những tháng cuối năm sẽ là giai đoạn tăng tốc. Nhưng giá trị lớn hơn phụ thuộc vào khả năng biến mỗi chuyến đi thành một chuỗi trải nghiệm đủ hấp dẫn để du khách muốn ở lại lâu hơn, sử dụng nhiều dịch vụ hơn và khám phá sâu hơn. Khi trải nghiệm được mở rộng, thời gian lưu trú có cơ sở kéo dài. Khi thời gian lưu trú tăng, khả năng chi tiêu cũng được mở rộng. Và khi doanh thu được tạo ra từ nhiều lớp sản phẩm, du lịch sẽ đóng góp sâu hơn vào kinh tế địa phương. ■

Giữa một chủ trương và niềm tin của người dân luôn có một khoảng đường cần được đi hết. Trên khoảng đường ấy là việc tổ chức thực hiện, cách tiếp nhận phản ánh, chất lượng phục vụ và khả năng giữ đúng điều đã cam kết. Lời nói có thể mở ra hy vọng, nhưng chính trải nghiệm thực tế mới giúp hy vọng trở thành sự tin cậy. Một lời hứa được thực hiện khiến người ta có thêm căn cứ để chờ đợi điều tốt hơn; một lời hứa bị bỏ quên có thể làm sự dè dặt lan sang cả những điều được hứa về sau.

Niềm tin có hình hài trong đời sống

Những khái niệm lớn về xây dựng Đảng, đổi mới quản trị hay nâng cao hiệu quả của bộ máy sẽ trở nên gần gũi khi người dân nhận ra tác động của chúng trong sinh hoạt hằng ngày. Đó có thể là một thủ tục được giải quyết đúng hẹn, một khoản hỗ trợ đến đúng người, một kiến nghị có câu trả lời rõ ràng. Với người trực tiếp thụ hưởng, giá trị của thay đổi nằm ở thời gian được tiết kiệm, công sức được giảm bớt, quyền lợi được bảo đảm và cảm giác được đối xử bằng sự tôn trọng.

Một người cao tuổi không phải đi lại nhiều lần để hoàn thiện hồ sơ sẽ cảm nhận cái cách theo cách rất cụ thể. Một hộ kinh doanh được hướng dẫn đầy đủ ngay từ đầu sẽ hiểu thế nào là đồng hành. Một gia đình nhận được thông tin rõ ràng về việc ảnh hưởng đến cuộc sống của mình sẽ có điều kiện chủ động sắp xếp, thay vì thấp thòm chờ đợi. Những tình huống ấy cho thấy niềm tin có thể được bồi đắp từ các cuộc tiếp xúc tưởng nhỏ, nơi chủ trương chung được chuyển thành thái độ và cách làm của từng cơ quan.

Bài phát biểu nêu rõ: “Sự trong sạch, vững mạnh phải thể hiện ở kết quả công việc, sự liêm chính của cán bộ và niềm tin của Nhân dân”. Đặt ba yếu tố ấy bên nhau cũng gợi ra yêu cầu nhìn chất lượng quản trị một cách toàn diện. Kết quả cần đi cùng sự liêm chính; cách đạt được kết quả phải đủ minh bạch, công bằng để người dân có thể tin cậy. Một công việc được xử lý nhanh nhưng nhờ quan hệ riêng khó tạo ra niềm tin vào sự bình đẳng. Một kết quả được báo cáo là tốt nhưng người thụ hưởng vẫn phải chịu những phiền hà cũ cũng khó có sức thuyết phục.

Vì vậy, điều đáng quý của một nền hành chính phục vụ là người dân có thể tiếp cận sự tử tế và hiệu quả như một điều bình thường. Họ biết mình cần làm gì, có quyền được nhận gì và có thể hỏi ai khi gặp vướng mắc. Sự ổn định ấy giúp những trải nghiệm tốt vượt khỏi ý nghĩa của một trường hợp riêng lẻ, dần hình thành lòng tin vào cách vận hành của cả hệ thống. Niềm tin bền vững cần được nâng đỡ bằng những việc làm có thể lặp lại, ở nhiều nơi và với nhiều người, kể cả người không có khả năng lên tiếng mạnh mẽ.

Lắng nghe phải có câu trả lời

Một mối quan hệ tin cậy đòi hỏi người lên tiếng cảm thấy ý kiến của mình được tiếp nhận nghiêm túc. Nhưng sự tiếp nhận mới là điểm khởi đầu. Nếu một kiến nghị được ghi nhận rồi chìm vào im lặng, người gửi khó biết vấn đề đang được xem xét, đã bị bỏ qua hay

TỪ PHÁT BIỂU BẾ MẠC HỘI NGHỊ TRUNG ƯƠNG 4 CỦA TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM NGHĨ VỀ MỘT ĐẤT NƯỚC MẠNH TỪ BÊN TRONG:

Niềm tin được tạo nên từ những việc đã làm

● MAI NGŨ

Trong bài phát biểu bế mạc Hội nghị lần thứ Tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIV, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh: “Giá trị của Hội nghị thể hiện qua những vấn đề được giải quyết, chuyển biến trong đời sống Nhân dân”. Nhận định ấy đặt ra một thước đo gần gũi mà nghiêm khắc: Ý nghĩa của quyết sách phải được nhận biết qua cuộc sống, qua những khó khăn được tháo gỡ và những điều tốt đẹp người dân thực sự được hưởng.

chưa từng đến đúng nơi cần đến. Sự thiếu thông tin kéo dài dễ tạo ra khoảng trống cho hoài nghi, ngay cả khi cơ quan có trách nhiệm vẫn đang xử lý công việc.

Trong bài phát biểu, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước yêu cầu: “Lắng nghe phải đi liền với trả lời, giải quyết; vấn đề chưa thể tiếp thu thì phải giải thích rõ”. Đây là một đòi hỏi sâu sắc về văn hóa đối thoại. Người dân cần được biết ý kiến của mình đã được hiểu như thế nào, có thể giải quyết đến đâu và vì sao có những đề nghị chưa được chấp thuận. Một câu trả lời có lý lẽ, chỉ rõ căn cứ và hướng xử lý giúp duy trì sự tôn trọng giữa các bên, kể cả khi kết quả chưa phù hợp với mong muốn ban đầu.

Không phải mọi yêu cầu đều có thể đáp ứng, cũng không phải mọi bất cập đều có thể khắc phục ngay. Nguồn lực có giới hạn, quyền lợi giữa các nhóm có thể khác nhau và nhiều công việc cần thời gian phối hợp. Điều cần tránh là dùng những khó khăn ấy như lời giải thích chung cho mọi sự chậm trễ. Nếu phải chờ, người dân cần biết đang chờ điều gì; nếu chưa thể giải quyết, họ cần hiểu vướng mắc ở đâu và bước tiếp theo là gì. Sự rõ ràng giúp người dân có cơ sở đánh giá tình hình, thay vì phải suy đoán thái độ của cơ quan công quyền qua sự im lặng.

Chất lượng đối thoại còn nằm ở cách tiếp tục theo dõi vấn đề sau cuộc gặp. Một buổi tiếp dân chân thành sẽ có ý nghĩa trọn vẹn hơn khi nội dung đã trao đổi được chuyển đến đúng nơi xử lý và người kiến nghị nhận được thông tin về kết quả. Với những vấn đề chưa thể kết thúc, việc cập nhật tiến độ cũng thể hiện rằng lời nói của họ vẫn được coi trọng. Qua quá trình ấy, lắng nghe trở thành một quan hệ có hồi đáp, giúp người dân nhận ra mình đang tham gia vào việc cải thiện công việc chung.

Lời hứa cần có nơi để kiểm chứng

Cam kết trước Nhân dân tạo ra một kỳ vọng công khai. Từ thời điểm ấy, người đưa ra cam kết có nghĩa vụ cung cấp căn cứ để công chúng theo dõi điều đã hứa. Trong cùng đoạn phát biểu về quan hệ với Nhân dân, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước yêu cầu kiểm tra việc thực hiện cam kết, xem xét những bất cập được chỉ ra để sửa cách làm,

Ý nghĩa của quyết sách phải được nhận biết qua cuộc sống, qua những khó khăn được tháo gỡ và những điều tốt đẹp người dân thực sự được hưởng
Ảnh: H.HOÀNG

hoàn thiện chính sách. Yêu cầu này đưa lời hứa vào một quá trình có thể kiểm chứng, thay vì để nó tồn tại như dấu ấn của một cuộc họp hay một đợt vận động.

Muốn kiểm chứng, trước hết phải hiểu đúng nội dung cam kết. Những lời như “tập trung giải quyết”, “khẩn trương xử lý” có thể thể hiện quyết tâm, nhưng chưa đủ để người dân biết điều gì sẽ thay đổi. Khi nội dung phù hợp, cần làm rõ kết quả dự kiến, mốc thời gian và cách thông báo tiến độ. Chẳng hạn, với một kiến nghị về thủ tục, thông tin hữu ích là yêu cầu nào sẽ được rà soát, người dân có còn phải bổ sung giấy tờ hay không, khi nào có hướng dẫn thống nhất. Cam kết càng cụ thể, khoảng cách giữa kỳ vọng và khả năng thực hiện càng dễ được nhận diện.

Cũng cần phân biệt một kết quả đã hoàn thành với công việc mới ở giai đoạn chuẩn bị. Một dự án được phê duyệt chưa có nghĩa người dân đã được sử dụng công trình, một hướng dẫn được ban hành chưa bảo đảm mọi nơi đều thực hiện thông suốt. Thông tin đúng về từng giai đoạn giúp công chúng hiểu tiến độ thực chất, đồng thời tránh tạo kỳ vọng vượt quá những gì đã đạt được. Truyền thông có sức thuyết phục khi làm rõ sự thay đổi cùng những việc còn phải tiếp tục, để thành quả đứng vững bằng chính giá trị của nó.

Khi cam kết chậm thực hiện, việc công khai nguyên nhân và hướng

khắc phục có ý nghĩa đặc biệt. Điều cần giải thích là khó khăn cụ thể nào đã phát sinh, phần nào thuộc điều kiện khách quan, phần nào do cách tổ chức và kế hoạch sẽ được điều chỉnh ra sao. Một lời xin lỗi có thể mở đầu việc khôi phục sự tin cậy, nhưng hiệu quả của nó phụ thuộc vào những thay đổi tiếp theo. Người dân cần thấy rằng sự chậm trễ đã được nhìn nhận nghiêm túc và việc khắc phục đang diễn ra, thay vì phải nghe lại cùng một lời hứa ở lần tiếp xúc sau.

Để người dân góp phần xác nhận kết quả

Một công việc có thể được xem là hoàn tất trong hồ sơ, trong khi người dân vẫn chưa cảm nhận được cải thiện. Bởi vậy, đánh giá chất lượng thực thi cần có thông tin từ phía người sử dụng dịch vụ, người chịu tác động của chính sách và những cộng đồng liên quan. Cách nhìn ấy giúp phát hiện phần khoảng cách mà báo cáo nội bộ có thể chưa phản ánh hết: Quy trình đã sửa nhưng cách làm chưa đổi, thời hạn đã rút ngắn nhưng yêu cầu bổ sung vẫn phát sinh, công trình đã đưa vào sử dụng nhưng việc tiếp cận còn bất tiện.

Trong nhiệm vụ về kiểm tra, giám sát sau Hội nghị, bài phát biểu đặt yêu cầu phát huy vai trò của Nhân dân; Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội tăng cường vận động, giám sát, phản biện, bảo

đảm Nhân dân được tham gia và thụ hưởng thành quả. Sự tham gia ấy cần được hiểu như một nguồn thông tin để nhận diện đúng chất lượng công việc. Người thụ hưởng có thể chỉ ra điều bất tiện mà người thiết kế chưa lường hết, người chịu tác động có thể giúp cơ quan quản lý nhìn thấy chi phí mà các chỉ số tổng hợp chưa thể hiện rõ.

Tuy nhiên, lấy người dân làm trung tâm của đánh giá cũng đòi hỏi cách tiếp nhận phản hồi công bằng và có phương pháp. Một vài ý kiến hài lòng chưa đại diện cho tất cả, cũng như một phản ánh tiêu cực cần được kiểm tra đầy đủ trước khi kết luận. Cần quan tâm cả những người ít sử dụng công nghệ, ít có điều kiện tham gia khảo sát hoặc ngại phản ánh. Nếu chỉ nghe những tiếng nói dễ tiếp cận, cơ quan quản lý có thể bỏ sót chính những nhóm đang gặp nhiều khó khăn nhất.

Niềm tin cũng cần một cách đánh giá kết quả có chiều sâu. Bài phát biểu yêu cầu phẩm chất, bản lĩnh, thực tài, uy tín phải thể hiện qua công việc; khi đánh giá kết quả phải xét độ khó của nhiệm vụ, điều kiện thực hiện và giá trị lâu dài. Tinh thần ấy giúp tránh chạy theo những thành tích dễ nhìn thấy trước mắt. Một cách làm được đánh giá tốt phải chịu được sự kiểm chứng theo thời gian, bảo đảm công bằng và không đẩy chi phí sang những người ít khả năng tự bảo vệ quyền lợi. Sự hài lòng

tức thời có ý nghĩa, nhưng cần được xem xét cùng tính đúng đắn và lợi ích bền vững của quyết định.

Bồi đắp sự tin cậy từ những điều nhất quán

Niềm tin có thể được khơi dậy bởi một quyết định lớn, nhưng dễ tồn tại lâu dài, nó cần sự nhất quán trong nhiều việc nhỏ. Người dân sẽ yên tâm hơn khi cách xử lý hôm nay không tùy tiện khác ngày mai, khi cùng một quy định được áp dụng công bằng và khi một thay đổi về nhân sự không khiến cam kết trước đó rơi vào quên lãng. Sự tin cậy đối với một cơ quan phải được duy trì qua cách tổ chức công việc, lưu giữ thông tin và tiếp nối những nghĩa vụ đã xác lập với người dân.

Trước khi nêu các nhiệm vụ sau Hội nghị, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước xác định: “Kết quả thực hiện là căn cứ đánh giá năng lực lãnh đạo, công tác cán bộ, trách nhiệm của từng cơ quan, địa phương”. Khi thước đo ấy được thực hiện nhất quán, những cải thiện trong đời sống sẽ có vị trí xứng đáng trong đánh giá hoạt động của bộ máy. Điều người dân cảm nhận được từ một chính sách, những bất cập họ còn phải đối diện và khả năng khắc phục của cơ quan thực hiện cần được xem xét như những thông tin thiết yếu về chất lượng quản trị.

Ở chiều ngược lại, sự tin cậy được bồi đắp sẽ tạo điều kiện để người dân tham gia tích cực hơn vào công việc chung. Khi tin rằng ý kiến được lắng nghe và cam kết được coi trọng, họ có thêm động lực góp ý, hợp tác, chia sẻ khó khăn trong quá trình thực hiện. Sự đồng thuận khi ấy có căn cứ từ trải nghiệm, từ nhận thức rằng lợi ích chính đáng của mình được quan tâm và mình có cơ hội tham gia vào những thay đổi liên quan đến cuộc sống.

Một đất nước mạnh từ bên trong cần nuôi dưỡng mối quan hệ ấy bằng sự chân thành và năng lực thực hiện. Mỗi kiến nghị được trả lời thấu đáo, mỗi cam kết được giữ, mỗi bất cập được khắc phục đều góp thêm một căn cứ cho niềm tin. Và sau một quyết sách, điều có sức thuyết phục lâu dài nhất vẫn là những chuyển biến mà người dân có thể nhận ra trong cuộc sống của chính mình: Việc khó đã được giải quyết, điều bất tiện đã bớt đi, quyền lợi được bảo đảm và ngày mai có thêm cơ sở để hy vọng. ■

TỔNG KẾT VIỆC THI HÀNH LUẬT SỞ HỮU TRÍ TUỆ VỀ QUYỀN TÁC GIẢ, QUYỀN LIÊN QUAN:

Khoảng cách giữa quy định và thực tiễn ngày càng dẫn rộng

● Bài, ảnh: TRƯƠNG HUYỀN

Hôm qua 15.10, Cục Công nghiệp văn hóa và Bản quyền tác giả (Bộ VH TTDL) tổ chức Hội nghị Tổng kết việc thi hành Luật Sở hữu trí tuệ về quyền tác giả, quyền liên quan và các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành tại Hà Nội. Thứ trưởng Bộ VH TTDL Hồ An Phong chủ trì Hội nghị.

Hội nghị Tổng kết việc thi hành Luật Sở hữu trí tuệ về quyền tác giả, quyền liên quan

Cục trưởng Cục Công nghiệp văn hóa và Bản quyền tác giả Trần Hoàng và Phó Cục trưởng Cục Công nghiệp văn hóa và Bản quyền tác giả Phạm Thị Kim Oanh đồng chủ trì Hội nghị. Tham dự Hội nghị có đại diện một số Bộ, ngành, cơ quan liên quan; đại diện các cơ quan quản lý và thực thi về quyền tác giả, quyền liên quan tại địa phương; đại diện một số cơ quan, đơn vị thuộc Bộ VH TTDL; đại diện một số hội, hiệp hội, các tổ chức quản lý tập thể quyền tác giả, quyền liên quan; đại diện một số chủ sở hữu quyền tác giả, các đơn vị khai thác, sử dụng quyền tác giả, quyền liên quan; các cơ quan truyền thông báo chí.

Tình trạng vi phạm bản quyền vẫn diễn ra phổ biến

Phát biểu tại Hội nghị, Thứ trưởng Hồ An Phong nhấn mạnh yêu cầu hoàn thiện thể chế về bản quyền, bảo vệ quyền lợi của chủ thể sáng tạo, tạo môi trường thuận lợi cho phát triển công nghiệp văn hóa và kinh tế sáng tạo.

Thứ trưởng Hồ An Phong cho biết, trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới, văn hóa ngày càng được xác định không chỉ là nền tảng tinh thần mà còn là nguồn lực

nội sinh, động lực tăng trưởng, đóng góp trực tiếp vào phát triển kinh tế - xã hội. Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam tạo cơ sở quan trọng để thúc đẩy lĩnh vực văn hóa phát triển, đồng thời đặt ra yêu cầu tiếp tục thể chế hóa các chủ trương của Đảng thành chính sách, pháp luật đồng bộ, phù hợp với thực tiễn.

Theo Thứ trưởng, Luật Sở hữu trí tuệ được ban hành cách đây 20 năm, trải qua năm lần sửa đổi. Tuy nhiên, sự phát triển nhanh chóng của khoa học, công nghệ, đặc biệt là công nghệ trí tuệ nhân tạo (AI), đang tạo ra những thay đổi sâu sắc đối với hoạt động sáng tạo và bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ. Thực tiễn đó đòi hỏi hệ thống pháp luật phải được cập nhật kịp thời, đáp ứng yêu cầu bảo vệ quyền tác giả, đồng thời khơi thông nguồn lực sáng tạo và thúc đẩy phát triển kinh tế sáng tạo. Thứ trưởng Hồ An Phong nhấn mạnh, Việt Nam có lợi thế lớn về tài nguyên văn hóa được tích lũy qua hàng nghìn năm lịch sử. Nếu được khai thác hiệu quả và chuyển hóa thành các sản phẩm, dịch vụ có giá trị, nguồn tài nguyên này có thể đóng góp tích cực vào tăng trưởng kinh tế, phát triển công nghiệp văn hóa và thúc đẩy xuất khẩu văn hóa. Trong đó, bảo hộ quyền tác giả và quyền liên quan là một trong những điều kiện quan trọng

để phát huy giá trị của các sản phẩm sáng tạo.

Thực tế cho thấy, tình trạng vi phạm bản quyền vẫn diễn ra phổ biến, ảnh hưởng đến quyền và lợi ích hợp pháp của tác giả, chủ sở hữu quyền tác giả, đồng thời gây lo ngại cho các nhà đầu tư. Nếu không xây dựng được môi trường bảo hộ bản quyền hiệu quả, các chủ thể sáng tạo sẽ khó bảo đảm quyền lợi từ thành quả lao động, còn hoạt động đầu tư, phát triển các sản phẩm công nghiệp văn hóa cũng gặp nhiều trở ngại. Trước những yêu cầu mới, Thứ trưởng cho rằng việc hoàn thiện pháp luật về quyền tác giả, quyền liên quan cần hướng tới xây dựng môi trường sáng tạo lành mạnh, bảo vệ quyền lợi của tác giả và nhà đầu tư, đáp ứng nhu cầu phát triển của xã hội và nền kinh tế thị trường. Công tác thực thi pháp luật cũng cần được chú trọng, bảo đảm xử lý các hành vi vi phạm bản quyền phù hợp với thực tiễn.

Ghi nhận sự phối hợp giữa các cơ quan trong công tác bảo vệ quyền tác giả, Thứ trưởng Hồ An Phong nhấn mạnh yêu cầu tiếp tục tăng cường phối hợp giữa các Bộ, ngành liên quan nhằm nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật và hoàn thiện thể chế. Thứ trưởng khẳng định, việc tổng kết thi hành các quy định về quyền tác giả, quyền liên quan nhằm đánh giá những kết quả đạt được, nhận

“Việc tổng kết thi hành các quy định về quyền tác giả, quyền liên quan nhằm đánh giá những kết quả đạt được, nhận diện khó khăn, vướng mắc và đề xuất giải pháp phù hợp.

Đây cũng là cơ sở quan trọng để chuẩn bị đề xuất cơ quan thẩm quyền xây dựng Luật chuyên ngành riêng về Bản quyền tác giả, góp phần hoàn thiện hành lang pháp lý, bảo vệ hoạt động sáng tạo và thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa Việt Nam.

(Thứ trưởng HỒ AN PHONG)

diện khó khăn, vướng mắc và đề xuất giải pháp phù hợp. Đây cũng là cơ sở quan trọng để chuẩn bị đề xuất cơ quan thẩm quyền xây dựng Luật chuyên ngành riêng về Bản quyền tác giả, góp phần hoàn thiện hành lang pháp lý, bảo vệ hoạt động sáng tạo và thúc đẩy phát triển công nghiệp văn hóa Việt Nam.

Nhận diện những vướng mắc, khoảng trống pháp lý

Luật Sở hữu trí tuệ được Quốc hội thông qua từ năm 2005, qua hơn 20 năm triển khai với năm lần sửa đổi, bổ sung (gần đây nhất là vào năm 2025) đã tạo dựng nên một hành lang pháp lý giúp các tổ chức, cá nhân sáng tạo, khai thác và bảo vệ quyền tác giả, quyền liên quan. Đồng thời, hệ thống pháp luật của Việt Nam đã đáp ứng các chuẩn mực quốc tế như Công ước Berne, Hiệp định TRIPS, cũng như các Hiệp định thương mại tự do thế hệ mới như CPTPP, EVFTA.

Pháp luật về quyền tác giả,

quyền liên quan không chỉ góp phần bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của tác giả, chủ sở hữu quyền và các chủ thể liên quan mà còn từng bước tạo cơ sở để quyền tác giả, quyền liên quan được khai thác về mặt kinh tế thông qua hoạt động cấp phép, chuyển giao, quản lý tập thể và tạo nguồn thu từ nội dung. Việc hình thành và phát triển các tổ chức quản lý tập thể, cùng với sự tham gia ngày càng lớn của các doanh nghiệp trong khai thác và bảo vệ nội dung, đã góp phần hình thành các quan hệ giao dịch và thị trường dịch vụ bản quyền. Tuy nhiên, kết quả thực hiện cũng cho thấy khoảng cách giữa quy định pháp luật và yêu cầu thực tiễn ngày càng rõ nét. Một số quy định chưa thích ứng linh hoạt với các phương thức sáng tạo, khai thác và thực thi quyền trong bối cảnh số hóa, nền tảng xuyên biên giới, nội dung do người dùng tạo ra, khai thác đa nền tảng, dữ liệu và trí tuệ nhân tạo (AI).

Những vấn đề như xác định chủ thể và phạm vi quyền; chứng minh quyền và chứng cứ điện tử,

xác định giá trị và thương mại hóa tài sản quyền, bảo đảm tính minh bạch và đối soát trong quản lý tập thể; trách nhiệm của các chủ thể trung gian và cơ chế thực thi quyền trong môi trường số ngày càng có mối liên hệ chặt chẽ, vượt ra ngoài phạm vi của từng quy định riêng lẻ. Yêu cầu của giai đoạn phát triển mới đòi hỏi tiếp tục chuyển từ tư duy chủ yếu tập trung vào ghi nhận và bảo vệ quyền sang chú trọng đồng thời việc quản trị, khai thác và phát huy giá trị kinh tế của quyền tác giả, quyền liên quan; tăng cường khả năng xác định, định danh và chứng minh quyền; nâng cao tính minh bạch và hiệu quả của thị trường giao dịch quyền tác giả, quyền liên quan; đồng thời bảo đảm pháp luật có khả năng thích ứng với công nghệ số, AI và các phương thức sáng tạo, phân phối, khai thác nội dung mới.

Nghị quyết số 80-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đã đặt ra yêu cầu hoàn thiện thể chế, khơi thông nguồn lực, kiến tạo môi trường phát triển văn hóa, trong đó có định hướng xây dựng Luật Bản quyền tác giả độc lập, đáp ứng yêu cầu của chuyên đổi số và hội nhập quốc tế. Theo công bố của Tổ chức Sở hữu trí tuệ thế giới WIPO, hiện nay có 177/195 quốc gia có luật riêng, chuyên ngành điều chỉnh lĩnh vực quyền tác giả, quyền liên quan, trong đó có các nước là đối tác chính với Việt Nam trong các Hiệp định kinh tế, thương mại tự do như Trung Quốc, Hoa Kỳ, Nhật Bản, Hàn Quốc, Malaysia...

Tại Hội nghị, các cơ quan quản lý và thực thi về quyền tác giả, quyền liên quan đã đánh giá tình hình thi hành pháp luật về quyền tác giả, quyền liên quan; làm rõ những kết quả đã đạt được, nhận diện những vướng mắc, khoảng trống pháp lý và nguyên nhân. Kết quả của Hội nghị là cơ sở thực tiễn hết sức quan trọng để chúng ta nghiên cứu, đề xuất hoàn thiện thể chế và xây dựng Dự án Luật Bản quyền tác giả trong thời gian tới. Hội nghị Tổng kết việc thi hành Luật Sở hữu trí tuệ về quyền tác giả, quyền liên quan và các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành có ý nghĩa quan trọng trong việc nhìn nhận đầy đủ những kết quả đạt được, nhận diện những vấn đề mới phát sinh và xác định định hướng hoàn thiện thể chế trong thời gian tới.

Việc xây dựng Luật Bản quyền tác giả độc lập không chỉ nhằm đáp ứng yêu cầu quản lý nhà nước mà còn là nền tảng để bảo vệ giá trị sáng tạo, khuyến khích đầu tư vào các ngành công nghiệp văn hóa, phát triển thị trường bản quyền chuyên nghiệp, minh bạch và hội nhập quốc tế. ■

Chăm mầm văn hóa truyền thống trong trường học vùng cao

● Bài, ảnh: NHƯ ĐỒNG - NGỌC HÒA

Từ tiếng cồng chiêng, điệu múa xoang đến những giờ học tiếng mẹ đẻ, nhiều trường học vùng cao Quảng Ngãi đang gieo tình yêu văn hóa truyền thống trong học sinh, góp phần gìn giữ bản sắc dân tộc từ thế hệ trẻ.

Tại Trường Phổ thông dân tộc bán trú Tiểu học và THCS Đình Thanh Kháng, xã Sơn Tây Thượng, những buổi sinh hoạt của CLB văn hóa dân gian luôn mang đến không khí hào hứng cho học sinh. Gần 60 thành viên được hướng dẫn chơi nhạc cụ dân tộc, học hát các làn điệu Ra Nghệ, Ta lêu, Ca chọi và tìm hiểu những nét văn hóa đặc trưng của đồng bào Ca Dong. Từ chỗ còn bỡ ngỡ với nhạc cụ truyền thống, nhiều học sinh dần biết phối hợp nhịp nhàng cùng bạn bè, tự tin thể hiện những tiết mục văn nghệ dân gian.

Gieo tình yêu văn hóa truyền thống

Em Bạch Thị Kim Như, học sinh nhà trường, chia sẻ: “Trước đây, tụi em chưa biết đánh chiêng, chưa biết phối hợp nhịp nhàng cùng các bạn. Sau này, được các chú nghệ nhân trực tiếp hướng dẫn, em đã đánh chiêng nhịp nhàng hơn”. Không chỉ học tập trong khuôn viên trường, các thành viên CLB còn có cơ hội biểu diễn tại những sự kiện văn hóa, ngày lễ lớn của nhà trường và địa phương. Những lần đứng trên sân khấu, tham gia các chương trình văn nghệ hay biểu diễn tại chợ phiên giúp các em thêm mạnh dạn, tự tin và hiểu hơn về giá trị văn hóa của cộng đồng mình.

Em Đinh Xuân Phúc, học sinh Trường Phổ thông dân tộc bán trú Tiểu học và THCS Đình Thanh Kháng, bày tỏ niềm vui khi được tham gia các hoạt động cồng chiêng. “Em cảm thấy rất thích thú khi được tham gia các sự kiện cồng chiêng tại trường. Em còn được

biểu diễn ở các xã, các trường và chợ phiên”, Phúc kể. Đằng sau những chuyển biến ấy là sự tận tâm của các nghệ nhân địa phương. Nhiều năm qua, NNUT Đình Thanh Sơn đã dành thời gian truyền dạy nghệ thuật dân gian Ca Dong cho học sinh. Với ông, mỗi buổi lên lớp là một dịp để trao truyền những kiến thức, kỹ năng được tích lũy qua nhiều năm gắn bó với văn hóa dân tộc.

Ông kiên trì hướng dẫn từng động tác, nhịp chiêng, cách cảm nhận giai điệu, giúp các em từng bước làm quen với nghệ thuật truyền thống. “Đem công sức, những gì mình biết để truyền dạy cho học sinh, bản thân tôi rất vui. Các em ban đầu chưa biết gì, nhưng mình cứ kiên trì tập luyện, hướng dẫn từng chút một. Tuy khó nhưng tôi sẽ cố gắng”, nghệ nhân Đình Thanh Sơn chia sẻ. Theo ông Nguyễn Minh Anh, Hiệu trưởng Trường Phổ thông dân tộc bán trú Tiểu học và THCS Đình Thanh Kháng, việc đưa tiếng cồng chiêng vào trường học nhằm giúp học sinh hiểu hơn về âm nhạc, sinh hoạt văn hóa của dân tộc mình. Qua đó, các em có thể tiếp tục tham gia biểu diễn trong các lễ hội, ngày khai giảng và những hoạt động cộng đồng, góp phần gìn giữ bản sắc văn hóa Ca Dong.

Nuôi dưỡng bản sắc từ những điều gần gũi

Nếu tiếng cồng chiêng và các làn điệu dân ca giúp học sinh tiếp cận văn hóa qua âm nhạc, thì tại Trường Tiểu học số 2 Đăk Rơ Wa, việc gìn giữ tiếng nói, chữ viết dân tộc Ba Na lại được bắt đầu từ những giờ học hằng tuần và không gian sinh hoạt quen thuộc. Gần

100% học sinh của trường là người Ba Na, sử dụng tiếng mẹ đẻ trong sinh hoạt, giao tiếp hằng ngày. Tuy nhiên, theo ông Phan Đình Kiên, Hiệu trưởng nhà trường, nhiều em dù có thể nói tiếng Ba Na nhưng kỹ năng đọc, viết chữ Ba Na còn hạn chế.

Trước thực tế đó, nhà trường đã đưa tiếng Ba Na vào giảng dạy với thời lượng 2 tiết/tuần. Nội dung học tập tập trung vào kỹ năng đọc, viết, phát âm chuẩn và sử dụng tiếng Ba

Na trong giao tiếp, giúp học sinh từng bước tiếp cận tiếng mẹ đẻ một cách bài bản hơn. Nhà trường cũng bổ sung sách, báo, truyện song ngữ Việt - Ba Na để học sinh có thêm tài liệu học tập, hình thành thói quen đọc và sử dụng tiếng dân tộc thường xuyên. Giáo viên lồng ghép tiếng Ba Na trong các hoạt động ngoại khóa, sinh hoạt tập thể, tạo môi trường thực hành tự nhiên, gần gũi với đời sống của các em. “Việc dạy tiếng Ba Na mang ý nghĩa thiết thực trong bảo tồn ngôn ngữ, gìn giữ bản sắc dân tộc. Khi được học đọc, học viết và sử dụng tiếng mẹ đẻ thường xuyên, học sinh có thêm cơ hội hiểu sâu hơn về văn hóa, phong tục và những giá trị được trao truyền qua nhiều thế hệ”, thầy Kiên bày tỏ.

Từ tre, nứa, lá tranh và các vật liệu sẵn có, một số trường nhà trường vận động phụ huynh cùng chung tay xây dựng không gian văn hóa mang đậm bản sắc dân tộc. Dưới mái nhà rộng thu nhỏ, các em có thể đọc sách, trao đổi bài học, trò chuyện cùng bạn bè. Hình ảnh ngôi nhà rộng vốn quen thuộc trong đời sống cộng đồng nay hiện diện giữa sân trường, giúp văn hóa truyền thống không chỉ nằm trong bài học mà còn trở thành một phần của môi trường học đường. Cùng với đó, CLB múa xoang được duy trì thường xuyên thông qua việc lồng ghép hoạt động múa xoang vào các giờ thể dục buổi sáng. Khi tiếng nhạc vang lên, học sinh tập trung thành những vòng xoang lớn, cùng thực hiện các động tác theo nhịp điệu truyền thống.

Nhờ luyện tập thường xuyên, các em dần tự tin, phối hợp nhịp nhàng hơn. Trường Tiểu học số 2 Đăk Rơ Wa cũng mời nghệ nhân Y Doan đến hướng dẫn, giúp học sinh hiểu rõ hơn về ý nghĩa và nét đẹp của múa xoang trong đời sống văn hóa Ba Na. Bên cạnh múa xoang, học sinh còn được tham gia những hoạt động trải nghiệm như đan lát, dệt thổ cẩm, làm rượu ghè và tìm hiểu lễ hội truyền thống. Mỗi hoạt động mở ra một cách học khác nhau, giúp các em tiếp cận văn hóa bằng chính sự quan sát, thực hành và trải nghiệm của mình. Việc đưa văn hóa truyền thống vào trường học tại các địa bàn vùng cao Quảng Ngãi cho thấy giáo dục không chỉ gói gọn trong trang sách hay những giờ học trên lớp. Từ sự tận tâm của thầy cô, nghệ nhân đến sự chung tay của phụ huynh và cộng đồng, những giá trị văn hóa đang được trao truyền bằng những cách làm gần gũi, thiết thực.

Thời gian qua, Sở GD&ĐT tỉnh Quảng Ngãi đã triển khai nhiều hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị nghệ truyền thống của đồng bào dân tộc thiểu số tại chỗ thông qua chương trình giáo dục địa phương, hoạt động ngoại khóa và trải nghiệm thực tế. “Ngành GD&ĐT tiếp tục tăng cường hoạt động trải nghiệm, mời nghệ nhân tham gia truyền dạy, mở rộng mô hình “Trường học gắn với làng nghề truyền thống”, “Câu lạc bộ Nghệ nhân nhí”, đồng thời ứng dụng công nghệ thông tin trong giáo dục, quảng bá nghệ truyền thống, góp phần trao truyền các giá trị văn hóa cho thế hệ trẻ”, Giám đốc Sở GD&ĐT Quảng Ngãi Nguyễn Ngọc Thái nhấn mạnh. ■

NNUT Đình Thanh Sơn hướng dẫn, trao truyền học sinh đánh cồng chiêng

Mô hình nhà rộng thu nhỏ giữa sân trường tạo không gian sinh hoạt, đọc sách và tìm hiểu văn hóa truyền thống cho học sinh

Cải lương, dân ca Nam Bộ đến với *Silk Way Star 2026*

Tại công diễn 5 chương trình *Silk Way Star 2026* ở Chiết Giang (Trung Quốc), ca sĩ Đăng Khôi giới thiệu bản mashup *Lý ngựa ô* và *Tùy hứng lý ngựa ô*, kết hợp dân ca Nam Bộ, cải lương với các thể loại âm nhạc hiện đại.

Với chủ đề “The Folk Song” (Bài hát dân gian), nam ca sĩ chọn làn điệu *Lý ngựa ô* cùng sáng tác *Tùy hứng lý ngựa ô* của nhạc sĩ Trần Tiến. Bản phối sử dụng EDM, rap, hip-hop xen tiếng đàn tranh, đàn bầu và chất liệu đồn ca tài tử. Đăng Khôi còn thể hiện một câu ca cải lương trọn vẹn, đánh dấu lần thử sức với loại hình nghệ thuật khác dòng nhạc pop quen thuộc.

Trước đó, tại công diễn 2, anh từng giới thiệu dân ca Bắc Bộ qua tiết mục *Trống cơm*. Ở công diễn 4, Đăng Khôi giành vị trí dẫn đầu, nhận bốn nút vàng từ Ban Giám khảo quốc tế và đạt tổng điểm 154,85, cao nhất chương trình tính đến thời điểm đó. Nam ca sĩ cho biết mong muốn khán giả quốc tế cảm nhận sức sống của âm nhạc truyền thống Việt Nam qua những cách thể hiện mới. Trang phục cho tiết mục do nhà thiết kế Cao Minh Tiến thực hiện, lấy cảm hứng từ văn hóa truyền thống và mỹ thuật Á Đông.

B.TRƯỜNG

Phim điện ảnh *Trại buôn người* tiếp tục dẫn đầu phòng vé

Tính đến sáng 15.10, phim *Trại buôn người* của đạo diễn Toni Dương Bảo Anh đạt doanh thu hơn 426 tỉ đồng, tiếp tục đứng thứ hai trong danh sách phim Việt ăn khách nhất năm 2026, sau “Thỏ ơi!!” (khoảng 450 tỉ đồng).

Theo Box Office Vietnam, phim vượt mốc 400 tỉ đồng ngày 11.10, sau khoảng 17 ngày công chiếu. Thành tích này đưa tác phẩm vào nhóm 7 phim Việt có doanh thu vượt 400 tỉ đồng. Riêng ba ngày cuối tuần 9-11.10, phim thu gần 60 tỉ đồng, bán 631.259 vé qua 13.865 suất chiếu.

Ngày 14.10, *Trại buôn người* vẫn dẫn đầu doanh thu ngày với hơn 2,26 tỉ đồng, tương đương 28.891 vé qua 3.713 suất chiếu. Xếp sau là phim kinh dị Thái Lan *Quỷ ăn tạng 4: Hồ tinh*, thu gần 1,47 tỉ đồng. Hai phim *Án mạng xém hoàn hảo* và *Người mẹ khác* lần lượt đạt hơn 205 triệu đồng và gần 118 triệu đồng trong ngày.

Khởi chiếu từ 25.9, *Trại buôn người* kể về hành trình của Ny đi tìm em gái bị lừa vào đường dây buôn người, với sự tham gia của Steven Nguyễn, Quách Ngọc Ngoan và NSND Như Quỳnh. Sau gần ba tuần, phim vẫn duy trì lượng suất chiếu lớn tại các rạp chiếu. Đây cũng là phim điện ảnh đầu tay của đạo diễn Toni Dương Bảo Anh.

H.HẠNH

Hơn cả một ngày hội

● TRUNG NGHĨA

Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11 đang được giới văn nghệ sĩ và công chúng hưởng ứng bằng nhiều hoạt động thiết thực, từ sáng tạo nghệ thuật đến gìn giữ, trao truyền di sản. Điều được kỳ vọng là những hoạt động ấy sẽ tiếp tục được duy trì, để tinh thần của Ngày Văn hóa Việt Nam hiện diện thường xuyên trong đời sống, thay vì chỉ sôi nổi vào dịp kỷ niệm.

Văn hóa được đặt vào vị trí gắn gũi hơn với đời sống

Chia sẻ về Ngày Văn hóa Việt Nam (24.11), NSND Trần Quốc Chiêm, Chủ tịch Hội Liên hiệp Văn học nghệ thuật Hà Nội cho biết, giới văn học nghệ thuật rất vui mừng khi đón nhận Nghị quyết số 80 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam, trong đó thống nhất chọn ngày 24.11 hằng năm là Ngày Văn hóa Việt Nam. Việc người lao động cả nước được nghỉ một ngày, hưởng nguyên lương, theo ông, cho thấy sự quan tâm sâu sắc của Đảng, Nhà nước đối với văn hóa. Đây không đơn thuần là thêm một ngày lễ, mà là một dấu mốc để văn hóa được đặt vào vị trí gắn gũi hơn với đời sống, để mỗi người dân có thể cảm nhận, tham gia và tự hào về những giá trị văn hóa của dân tộc.

Theo NSND Trần Quốc Chiêm, một đất nước mà mỗi người dân đều có ý thức và hành xử có văn hóa sẽ là một đất nước hạnh phúc. Ông nhắc lại quan điểm của cố Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng về tầm quan trọng của văn hóa, đồng thời cho rằng, việc Bộ Chính trị ban hành Nghị quyết số 80 với chủ trương về Ngày Văn hóa Việt Nam là sự cụ thể hóa nhận thức ngày càng sâu sắc về vai trò của văn hóa trong phát triển đất nước.

Từ chủ trương chung, nhiều địa phương đã nhanh chóng cụ thể hóa bằng những chương trình hành động. Tại Hà Nội, Thành ủy Hà Nội đã ban hành Chương trình hành động số 08-CTr/TU thực hiện Nghị quyết số 80-NQ/TW với những nhiệm vụ cụ thể giao cho các sở, ngành, trong đó ngành văn hóa giữ vai trò nòng cốt. Ngày 3.10, UBND TP Hà Nội tổ chức Lễ phát động hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam tại Hà Nội năm 2026.

Hội Liên hiệp Văn học nghệ thuật Hà Nội chủ động tham gia, xác định văn nghệ sĩ phải đi tiên phong trong các hoạt động hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam và thực hiện Nghị quyết số 80. NSND Trần Quốc Chiêm cho biết, chương trình hành động được triển khai bằng những công việc cụ thể. Tạp chí *Người Hà Nội* thuộc Hội Liên hiệp Văn học nghệ thuật Hà Nội đã xây dựng Đề án “Hà Nội xưa và nay”, nhận được sự phối hợp, ủng hộ của các sở, ngành và lãnh đạo Thành phố, đã được phê duyệt và triển khai. Điểm đáng chú ý là các ấn phẩm của đề án hướng tới học sinh ở các cấp học, qua đó đưa những câu chuyện về lịch sử, văn hóa Hà Nội đến gần hơn với thế hệ trẻ.

“Chúng tôi rất mừng khi những ấn phẩm ấy có thể đến với các em học sinh tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông. Đó cũng là một cách để văn hóa được trao truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác”, ông nói.

Hưởng ứng bằng những hoạt động cụ thể

Cùng với các sáng kiến hướng tới thế hệ trẻ, văn nghệ sĩ Hà Nội hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam bằng chính hoạt động sáng tạo nghệ thuật của mình. Các đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp, các nhà hát xây

Hà Nội phát động hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam năm 2026

Ảnh: HUY AN

Chủ trương về Ngày Văn hóa Việt Nam là sự cụ thể hóa nhận thức ngày càng sâu sắc về vai trò của văn hóa trong phát triển đất nước

Ảnh: TRẦN HUẤN

dựng nhiều chương trình phục vụ công chúng. NSND Trần Quốc Chiêm cho biết, Nhà hát Chèo Hà Nội, Nhà hát Cải lương Hà Nội đều có những hoạt động hưởng ứng. Sắp tới, Nhà hát Kịch Hà Nội cũng sẽ tổng duyệt một chương trình. Những hoạt động này góp phần đưa nghệ thuật đến với công chúng Thủ đô, công chúng cả nước và khách quốc tế.

Bên cạnh các đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp, phong trào văn nghệ quần chúng cũng được triển khai tại nhiều địa bàn. Ở Hà Nội, hoạt động này diễn ra khá sôi nổi với sự tham gia của hệ thống nhà văn hóa, trung tâm văn hóa và thư viện.

Các hoạt động được triển khai trên cơ sở kế hoạch cụ thể do cơ quan chủ quản là Sở VH-TT-DL giao, qua đó tạo sự đồng bộ trong việc hưởng ứng Ngày Văn hóa Việt Nam. “Trong cả một chuỗi hoạt động như thế, Ngày Văn hóa Việt Nam khiến văn nghệ sĩ chúng tôi rất bồi hồi, phấn khởi. Chúng tôi đón nhận ngày này như một sự kiện rất thiêng liêng trong những ngày lễ của dân tộc”, NSND Trần Quốc Chiêm chia sẻ.

NSND Trần Quốc Chiêm cho rằng,

điều quan trọng là Ngày Văn hóa Việt Nam không nên dừng lại ở những chương trình mang tính lễ nghi, hưởng ứng theo thời điểm. Nếu chỉ tổ chức trong một ngày rồi sau đó các hoạt động lại lắng xuống thì ý nghĩa của ngày này sẽ không trọn vẹn. Hà Nội đã có chương trình hành động cụ thể, các cơ quan chuyên môn tham mưu cho Thành phố có cơ chế bảo tồn, phát huy những giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể như các di tích lịch sử, di tích cách mạng, sân khấu truyền thống... Đối với nghệ thuật, tiếp tục gìn giữ sân khấu truyền thống, vốn cổ của dân tộc, của cha ông đồng thời trao truyền, gìn giữ những giá trị ấy đến với người dân, đặc biệt là thế hệ trẻ.

Từ một ngày để “Nhân dân được nâng cao khả năng thụ hưởng văn hóa, đội ngũ văn nghệ sĩ được động viên sáng tạo, toàn xã hội đề cao, thực hành lối sống văn hóa, văn minh”, điều quan trọng hơn cả là tinh thần ấy được tiếp nối trong đời sống thường nhật. Khi đó, ngày 24.11 không chỉ là một dấu mốc để nhớ về văn hóa, mà trở thành điểm hẹn để kết nối, khơi dậy và làm giàu thêm những giá trị văn hóa Việt Nam. ■

Phát động cuộc thi sáng tác về thương binh, liệt sĩ và người có công

Hôm qua 15.10, tại Hà Nội, Cục Nghệ thuật biểu diễn phối hợp với Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam, Hội Nhà văn Việt Nam, Hội Nhạc sĩ Việt Nam phát động cuộc thi sáng tác truyện ngắn, thơ, ca khúc về thương binh, liệt sĩ và người có công với cách mạng. Dự lễ có Phó Chủ tịch Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam Trần Thắng và Thứ trưởng Bộ VH-TT-DL Tạ Quang Đông.

Được tổ chức theo Quyết định số 2325/QĐ-BVHTTDL ngày 9.9.2026, cuộc thi góp phần thực hiện Kết luận số 57-KL/TW của Ban Bí thư, trong bối cảnh cả nước triển khai chiến dịch 500 ngày đêm tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ. Phát biểu tại lễ phát động, Thứ trưởng

Thứ trưởng Bộ VH-TT-DL Tạ Quang Đông cùng các đại biểu, nghệ sĩ tại Lễ phát động

Tạ Quang Đông nhấn mạnh những hy sinh, cống hiến của các thế hệ đi trước nhắc nhở hôm nay trân trọng hòa bình, gìn giữ đạo lý “Uống nước nhớ nguồn”.

BTC khuyến khích những câu chuyện về gia đình chịu mất mát, nghị lực vượt khó của thương binh, bệnh binh và nghĩa cử tri ân, qua đó kết nối ký ức lịch sử với

đời sống hôm nay; đồng thời yêu cầu tác phẩm bảo đảm tính chính xác về nhân vật, địa danh, sự kiện và tư liệu lịch sử; có tính sáng tạo, chưa dự thi cuộc thi khác hoặc công bố trước đó theo thể lệ. Việc sử dụng trí tuệ nhân tạo phải tuân thủ quy định riêng của từng lĩnh vực.

Cuộc thi dành cho công dân Việt Nam trong và ngoài nước, người nước ngoài đang sinh sống, học tập, làm việc tại Việt Nam; nhận bài của cá nhân hoặc nhóm tác giả. Thời gian nhận tác phẩm từ 20.10.2026 đến hết 30.1.2027, dự kiến trao giải tháng 5.2027. Bài dự thi gửi Cục Nghệ thuật biểu diễn, số 32 Nguyễn Thái Học, phường Ba Đình, Hà Nội.

MINH HÀ; ảnh: TRẦN HUẤN

Sức nóng và phép thử của thị trường âm nhạc

● HỒNG HẠNH

Bốn concert lớn cùng diễn ra tại TP.HCM tối 17.10, tiếp đó là đêm diễn thứ hai của *Anh trai vượt ngàn chông gai 2026* vào ngày 18.10, tạo nên cao điểm đáng chú ý của thị trường biểu diễn. Sự sôi động ấy cũng đặt ra những câu hỏi về sức mua, năng lực tổ chức và khả năng phát triển lâu dài của concert Việt.

Nhiều hướng tiếp cận khán giả

Tối 17.10, TP.HCM có bốn chương trình âm nhạc lớn cùng diễn ra: *Anh trai vượt ngàn chông gai 2026*, *Tinh hà say hi*, *Giữa một vạn tour* của Phùng Khánh Linh và *Edge of Calm Tour* của Tiffany Young. Hai chương trình đầu khai thác sức hút từ truyền hình thực tế; Phùng Khánh Linh theo đuổi hướng biểu diễn gắn với bản sắc âm nhạc riêng, còn Tiffany Young mang đến màu sắc của nghệ sĩ quốc tế.

Ngày 18.10, *Anh trai vượt ngàn chông gai 2026* tiếp tục đêm diễn thứ hai. Việc nhiều nhà sản xuất cùng chọn thời điểm này tạo nên cuộc cạnh tranh trực tiếp về khán giả, đồng thời cho thấy concert đang được đầu tư như sản phẩm biểu diễn có giá trị thương mại riêng, thay vì đơn thuần nổi dài hiệu ứng truyền hình.

Anh trai vượt ngàn chông gai 2026 có lợi thế từ thương hiệu gây dựng qua mùa đầu. Chuỗi concert trước đó đưa các nghệ sĩ đến TP.HCM, Hà Nội và Hưng Yên, hình thành cộng đồng người hâm mộ ổn định. Ở mùa hai, nhà sản xuất tổ chức concert khi chương trình vẫn phát sóng, duy trì sự quan tâm dành cho các tiết mục và nghệ sĩ trên cả màn ảnh lẫn sân khấu.

Sức mua vé được ghi nhận qua các đợt mở bán. Vé mở bán sớm cho hai đêm diễn được thông báo bán hết; riêng lượng vé dành cho cộng đồng người hâm mộ hoàn tất giao dịch sau 18 phút. Trong đợt mở bán chính thức, vé đêm đầu tiên hết trong chưa đầy 5 giờ. Những con số cho thấy sự quan tâm trên môi trường số đã chuyển thành nhu cầu đến xem trực tiếp, dù trải nghiệm thực tế của khán giả vẫn là thước đo quan trọng.

Cùng tối 17.10, *Tinh hà say hi* diễn ra tại Khu đô thị Vạn Phúc. Dự án thuộc “hệ sinh thái Say hi” tận dụng lượng người theo dõi của các nghệ sĩ và sức lan truyền của ca khúc, tiết mục trên nền tảng nghe nhìn. Đại diện DatVietVAC cho biết, toàn bộ vé bán

hết trong 45 phút. Đơn vị tổ chức hướng tới tiêu chuẩn trình diễn tiệm cận quốc tế, phát huy cá tính âm nhạc của từng thành viên trong một chương trình chung.

Phùng Khánh Linh chọn lối đi khác với *Giữa một vạn tour* tại Nhà thi đấu Phú Thọ. Sau hai đêm ở Nhà hát Hòa Bình, mỗi đêm khoảng 2.000 khán giả theo thông tin được cung cấp, nữ ca sĩ mở rộng quy mô sang nhà thi đấu. Chương trình gồm hơn 20 ca khúc, kết nối theo mạch kể chuyện từ album *Giữa một vạn người*. Sức hút của tour được bồi đắp từ quá trình sáng tác, biểu diễn và xây dựng cộng đồng người nghe, thay vì dựa vào độ phủ sóng truyền hình. Sự chuyển dịch về địa điểm cho thấy nghệ sĩ có dấu ấn riêng vẫn có cơ hội phát triển những đêm diễn lớn khi được khán giả gần bó.

Tại Nhà thi đấu Nguyễn Du, *Edge of Calm Tour* của Tiffany Young bổ sung lựa chọn cho khán giả yêu nhạc quốc tế. Cự đầu thành viên Girls’ Generation đưa chuyến lưu diễn châu Á kỷ niệm 10 năm hoạt động solo đến TP.HCM. Sự xuất hiện của nghệ sĩ nước ngoài cũng khiến các chương trình trong nước đứng trước những so sánh về chất lượng sân khấu, cách tổ chức và trải nghiệm người xem.

Bốn chương trình có cách tiếp cận khác nhau, từ cộng đồng người hâm mộ truyền hình đến tour cá nhân và lưu diễn quốc tế. Chính sự đa dạng về nghệ sĩ, sản phẩm và đối tượng khán giả đang mở thêm dư địa cho thị trường biểu diễn. Với nghệ sĩ độc lập, việc mở rộng quy mô còn đòi hỏi khả năng đầu tư và tổ chức tốt.

Sau những tấm vé

Theo ước tính, bốn sân khấu tối 17.10 có thể thu hút hàng chục nghìn người. Tuy nhiên, lượng khán giả cụ thể còn tùy thuộc sơ đồ sân khấu, sức chứa được bố trí và số vé phát hành. Vì thế, không thể chỉ dựa vào

Sức hút của concert thể hiện qua tốc độ bán vé, chất lượng biểu diễn và trải nghiệm của khán giả. Trong ảnh: Concert “Anh trai vượt ngàn chông gai”

thông báo bán hết vé hoặc quy mô dự kiến để đánh giá toàn diện sức nóng của thị trường.

Sự bùng nổ concert phản ánh mối liên hệ ngày càng rõ giữa nội dung giải trí trên nền tảng số và sân khấu trực tiếp. Với chương trình truyền hình thực tế, ca khúc được chia sẻ rộng rãi, tiết mục lọt bảng xếp hạng và câu chuyện của nghệ sĩ giúp duy trì sự chú ý. Concert mang những nội dung quen thuộc tới không gian nơi khán giả trực tiếp hòa vào âm nhạc và cộng đồng người hâm mộ.

Dù vậy, lượt xem và sức mua vé không phải lúc nào cũng tương ứng. Tiết mục có hàng triệu lượt xem chưa chắc bảo đảm một đêm diễn hàng chục nghìn khán giả. Việc bán hết vé cũng chưa đủ khẳng định chất lượng nghệ thuật hay khả năng giữ chân công chúng lâu dài. Điều nhà sản xuất cần là nuôi dưỡng mối quan hệ giữa nghệ sĩ và người nghe sau khi hiệu ứng truyền thông lắng xuống.

Giá vé là một vấn đề khác. Vé *Anh trai vượt ngàn chông gai 2026* từ 1 triệu đến 10 triệu đồng; *Tinh hà say hi* từ 800.000 đồng đến 10 triệu đồng, tùy hạng và đợt mở bán. Khoảng giá rộng cho thấy nhiều tầng trải nghiệm, từ khu vực phổ thông đến vị trí có dịch vụ riêng. Khán giả sẵn sàng chi tiền cho concert, song mức chi trả càng cao, đòi hỏi về chất lượng biểu diễn và tổ chức càng lớn.

Cuộc cạnh tranh còn diễn ra ở phía sau sân khấu. Âm thanh, thiết kế trình diễn, an toàn,

giao thông, điều phối dòng người và các dịch vụ hỗ trợ đều tác động trực tiếp đến khán giả. Với sự kiện đông người, việc phối hợp giữa đơn vị tổ chức và lực lượng chức năng cũng quyết định khả năng vận hành suôn sẻ. Khi concert trở thành sản phẩm văn hóa quy mô lớn, sự chuyên nghiệp không thể chỉ thể hiện qua tên tuổi nghệ sĩ hoặc chiến dịch quảng bá.

Làn sóng biểu diễn cũng tạo thêm nhu cầu vận chuyển, lưu trú, ăn uống và thương mại quanh địa điểm tổ chức. Khán giả từ tỉnh, thành khác đến xem có thể làm gia tăng chi tiêu ngoài khu vực sân khấu. Đây là phần giá trị kinh tế đáng quan tâm khi các đô thị muốn phát triển hoạt động biểu diễn thường xuyên.

Sau mỗi đêm nhạc, điều còn lại đối với công nghiệp âm nhạc Việt Nam cần nhiều hơn những kỷ lục mở bán. Ca khúc có được cộng đồng của mình, những dòng nhạc khác có thêm cơ hội lên sân khấu và chất lượng sản xuất có tiến bộ hay không mới là các câu hỏi dài hạn.

Hai ngày 17 và 18.10 vì thế là dịp nhìn rõ năng lực tổ chức những sự kiện lớn của thị trường TP.HCM. Khi lịch concert ngày càng dày, công chúng có thêm lựa chọn và điều kiện so sánh. Muốn họ quay lại, nhà sản xuất phải mang đến đêm diễn xứng đáng với thời gian, chi phí và kỳ vọng của người xem. Đó cũng là nền tảng để thị trường phát triển bền vững. ■

Nối mạch di sản trong đời sống số

● VĨNH QUÝ

Quảng Trị đang từng bước số hóa hàng trăm di tích, hàng nghìn di vật, cổ vật cùng nhiều di sản văn hóa phi vật thể. Từ những hiện vật được tái hiện bằng công nghệ 3D đến những làn điệu dân ca, ký ức bản làng được ghi âm, lưu giữ, hành trình đưa di sản vào đời sống số đang mở ra cơ hội để người dân và du khách tiếp cận, tìm hiểu, đồng thời góp phần gìn giữ, trao truyền những giá trị văn hóa của quê hương.

Từ một lần quét mã

Tại một số di tích ở Quảng Trị, khách tham quan có thể sử dụng điện thoại quét mã QR để tìm hiểu thông tin về địa điểm mình đang đến. Cách làm này giúp người xem chủ động tra cứu, khám phá thêm những câu chuyện phía sau di tích, thay vì chỉ tiếp nhận nội dung trên các bảng giới thiệu.

Đến tháng 3.2026, Quảng Trị đã số hóa 520 di tích dưới dạng dữ liệu 2D và 3.455 di vật, cổ vật, trong đó có 156 hiện vật được dựng mô hình 3D. Đáng chú ý, 4 trong số 5 bảo vật quốc gia của tỉnh đã được số hóa 3D. Công tác số hóa cũng ghi nhận 36 di sản văn hóa phi vật thể và 29 di sản tư liệu.

Thời gian tới, ngành Văn hóa tiếp tục chuẩn hóa cơ sở dữ liệu, mở rộng số hóa 3D đối với hiện vật, bảo vật quốc gia và các di sản tiêu biểu. Tuy nhiên, cùng với việc bổ sung tư liệu, yêu cầu về khai thác, sử dụng cũng cần được quan tâm. Người muốn tìm hiểu một hiện vật sẽ tra cứu ở đâu? Tư liệu đang lưu giữ tại bảo tàng, di tích và các đơn vị quản lý có thể được tìm kiếm trên cùng một địa chỉ hay không?

Theo ông Mai Xuân Thành, Phó Giám đốc Sở VH-TTDL Quảng Trị, ngay từ khi lập hồ sơ số cần xác định rõ tư liệu sẽ phục vụ nghiên cứu, bảo tồn, trưng bày hay giáo dục. Việc tổ chức dữ liệu phải xuất phát từ nhu cầu thực tế, giúp người sử dụng thuận tiện tìm kiếm những thông tin cần thiết.

Ở góc độ bảo tàng, bà Lê Thị Hoài Hương, Giám đốc Bảo tàng tỉnh Quảng Trị cho rằng, số hóa mang

“Nếu dữ liệu chỉ được tạo ra rồi lưu lại thì giá trị phát huy vẫn còn hạn chế. Số hóa phải hướng tới việc kết nối di sản với công chúng, để người dân và du khách có thể tiếp cận, tìm hiểu, trải nghiệm thuận lợi hơn.”

(Ông MAI XUÂN THÀNH
Phó Giám đốc Sở VH-TTDL
Quảng Trị)

lại nhiều thuận lợi cho khách tham quan và cán bộ chuyên môn. Mô hình 3D cho phép người xem quan sát hiện vật từ nhiều góc độ, nhìn rõ những hoa văn, đường nét vốn khó nhận biết qua lớp kính trưng bày. Cán bộ bảo tàng cũng có thêm tư liệu phục vụ nghiên cứu, giới thiệu, đồng thời hạn chế việc phải thao tác trực tiếp với hiện vật gốc.

Theo bà Hương, bên cạnh đầu tư thiết bị, nhân lực và kinh phí, việc số hóa cần chú trọng thông tin về nguồn gốc, niên đại, công dụng và bối cảnh văn hóa của từng hiện vật. “Chúng tôi muốn người xem biết hiện vật ấy gắn với đời sống của ai, được sử dụng như thế nào. Tư liệu đã đưa lên cần tiếp tục cập nhật và được giới thiệu bằng cách dễ hiểu”, bà Hương chia sẻ.

Có những ký ức không thể chờ

Ở miền Tây Quảng Trị, nhiều nghệ nhân, già làng Bru - Vân Kiều, Pa Kô vẫn nhớ những làn điệu dân ca, cách đánh chiêng, lời

Bảo tàng lưu giữ những tư liệu, hiện vật quý giá tại đảo Cồn Cỏ

khẩn, phong tục và chuyện cũ của bản làng. Tuy nhiên, nội dung chưa được ghi chép đầy đủ. Việc tư liệu hóa cần được tiến hành khi những người nắm giữ di sản còn có thể kể lại, hướng dẫn và giải thích cho người ghi chép.

Ghi âm tiếng hát mới lưu giữ được phần âm thanh. Muốn thể hệ sau hiểu bài hát, bản ghi cần có tên người thể hiện, lời ca bằng tiếng bản địa, bản dịch và hoàn cảnh diễn xướng cụ thể. Với các nghi lễ, người ghi chép còn phải tìm hiểu những quy ước cộng đồng gìn giữ qua nhiều thế hệ.

Nghệ nhân dân gian Hồ Ai, người Vân Kiều ở xã Trường Sơn, mong di sản cha ông để lại được ghi chép để con cháu biết. Ông cũng lưu ý việc ghi hình, phổ biến tư liệu phải có sự đồng thuận của cộng đồng. “Ghi lại được thì quý lắm. Có những chuyện của bản, những nghi lễ thiêng thì phải hỏi người trong bản, không phải cái gì cũng mang ra cho mọi người xem được”, nghệ nhân Hồ Ai nói.

Ý kiến của ông cho thấy việc số hóa di sản phi vật thể phải đi cùng sự tôn trọng tập quán, nhất là với nội dung thuộc không gian thiêng. Quy chế quản lý, bảo vệ và

phát huy giá trị di sản văn hóa của Quảng Trị ban hành năm 2026 đã xác định vai trò của nghệ nhân, chủ thể và cộng đồng trong kiểm kê, tư liệu hóa, bảo tồn. Việc khai thác, quảng bá di sản phải bảo đảm tính xác thực, tránh làm sai lệch những giá trị được trao truyền lâu đời.

Kho dữ liệu dành cho ai?

Quảng Trị đang biên soạn, chỉnh sửa tài liệu giáo dục địa phương sau sắp xếp. Theo nhiều giáo viên, nguồn dữ liệu di sản chính thống, dễ truy cập sẽ giúp bài giảng sinh động hơn. Từ hồ sơ số, học sinh có thể xem hình ảnh hiện vật, nghe nghệ nhân hát hoặc nhân chứng kể chuyện, qua đó hiểu thêm lịch sử, văn hóa nơi mình đang sống.

Ngoài trường học, kho tư liệu còn phục vụ nhiều nhu cầu khác. Người trẻ Pa Kô muốn tìm lại làn điệu của dân tộc mình; du khách đến Thành cổ Quảng Trị muốn xem hình ảnh nơi họ đứng trong những năm chiến tranh; nhà nghiên cứu cần tra cứu

hiện vật. Mỗi người tìm kiếm thông tin theo cách riêng, nhưng đều cần dữ liệu đáng tin cậy, dễ tiếp cận.

Vì vậy, cùng với số hóa, Quảng Trị cần kết nối những kho tư liệu còn phân tán, tạo điều kiện tra cứu theo địa danh, loại hiện vật hoặc chủ đề. Tại bảo tàng, di tích, khách tham quan cũng cần được hướng dẫn sử dụng để khai thác nguồn thông tin đã có. Dữ liệu càng được tổ chức thuận tiện, cơ hội đưa di sản vào lớp học và đời sống cộng đồng càng rộng mở. Đó là cách để tư liệu phát huy giá trị.

Một việc cấp thiết khác là tìm đến những nghệ nhân còn nhớ trọn lời ca, những nhân chứng vẫn kể rõ tên người, tên đất và các câu chuyện của quê hương. Những ký ức ấy cần được ghi chép khi người nắm giữ còn có thể trực tiếp kể lại và giải thích. Công nghệ giúp lưu giữ, kết nối âm thanh, hình ảnh, nhưng muốn có tư liệu để trao truyền cho thế hệ sau, trước hết phải lắng nghe chính những con người đang giữ kỷ ức. ■

Quảng Trị xây dựng chuẩn số hóa di sản

Ngày 14.10, Sở VH-TTDL Quảng Trị tổ chức hội thảo “Khoa học di sản, bộ tiêu chí mã hóa di sản (Cultural DNA) và chuẩn mã hóa di sản”, lấy ý kiến chuyên gia nhằm hoàn thiện cơ sở khoa học cho Đề án Chuyển đổi số và phát triển văn hóa, thể thao và du lịch tỉnh giai đoạn 2026-2035, tầm nhìn 2045.

Hội thảo quy tụ ý kiến từ lĩnh vực lịch sử, khảo cổ, ngôn ngữ, quản lý di sản và công nghệ, tập trung vào chuẩn dữ liệu, tính xác thực khi tái hiện lịch sử và phương án khai thác di sản trên môi trường số.

Sau hợp nhất, Quảng Trị có nguồn di sản đa dạng. Đến nay, tỉnh đã số hóa khoảng 520/647 di tích ở dạng 2D, 156 hiện vật và 4/5 bảo vật quốc gia ở dạng 3D; cùng 36 di sản văn hóa phi vật thể và 29 di sản tư liệu ở các mức độ khác nhau. Tuy nhiên, dữ liệu còn phân tán, thiếu đồng bộ, nhân lực chưa đáp ứng yêu cầu.

Các chuyên gia đề nghị mã hóa lịch sử hình thành, sử dụng và biến đổi của di tích; thống nhất tiêu chí nghiệm thu để dữ liệu kết nối. Với sản phẩm tái hiện bằng thực tế ảo, trí tuệ nhân tạo, cần phân biệt căn cứ lịch sử với phần giả định, sáng tạo nghệ thuật. Chuẩn ký âm tiếng dân tộc thiểu số, quyền khai thác dữ liệu và năng lực vận hành được thảo luận.

Đề án hướng tới kho tài sản số dùng chung, phục vụ bảo tồn, giáo dục, du lịch và phát triển công nghiệp văn hóa.

V.Q

Những lễ hội dân gian được số hóa phục vụ công tác lưu giữ, bảo tồn và giới thiệu di sản văn hóa

Khoảng cách dưới một mái nhà

● THANH MAI

Một số hội nhóm trên các trang mạng xã hội đang thu hút sự chú ý bởi tâm sự khó nói của người trẻ. Đằng sau những chia sẻ với đủ sắc thái hi, nộ, ái, ố là khoảng cách giữa cha mẹ và con cái, là nhu cầu được lắng nghe, tôn trọng và thấu hiểu. Làm sao để mái nhà luôn là nơi con trẻ tin tưởng tìm về, nhất là khi gặp chuyện buồn?

Cùng tìm tiếng nói chung

Trong văn hóa Việt Nam, gia đình từ lâu được xem là nơi nuôi dưỡng tình yêu thương, sự gắn bó và những giá trị đạo lý giữa các thế hệ. Cha mẹ dành cho con sự chăm lo, kỳ vọng; con cái được dạy về lòng biết ơn, sự kính trọng với đấng sinh thành. Tuy nhiên, cùng với những thay đổi nhanh chóng của xã hội, cách các thế hệ nhìn nhận về gia đình, quyền riêng tư, sự tự chủ và cách thể hiện cảm xúc cũng đang có nhiều chuyển biến. Cha mẹ có thể nghĩ mình đang “lo cho con”, nhưng con lại cảm nhận đó là sự kiểm soát. Cha mẹ cho rằng mình đang “dạy bảo”, trong khi con có thể thấy suy nghĩ và cảm xúc của mình bị phủ nhận. Những khác biệt ấy, nếu không được chia sẻ và giải tỏa, có thể dần tạo ra khoảng cách ngay trong một mái nhà.

Bà Nguyễn Thị Huyền (Trưởng nhóm Thanh thiếu niên, UNFPA tại Việt Nam) cho rằng, sự phát triển của những hội nhóm như “Con ghét bố mẹ” có thể nhìn từ ba vấn đề: Khoảng cách và mâu thuẫn thế hệ; nhu cầu được giải tỏa cảm xúc trong một không gian không phán xét và sự thiếu hụt những kênh kết nối giữa cha mẹ và con cái. Trong một số gia đình, quan niệm con cái phải nghe lời người lớn khiến trẻ thiếu không gian bày tỏ quan điểm. Áp lực thành tích, kỳ vọng hoặc việc cha mẹ áp đặt mong muốn của mình cũng có thể khiến những mâu thuẫn âm ỉ kéo dài. Khi không tìm thấy sự thấu hiểu trong gia đình, người trẻ có xu hướng tìm đến những không gian ẩn danh trên mạng xã hội để chia sẻ, giải tỏa cảm xúc và tìm sự đồng cảm từ những người có hoàn cảnh tương đồng. Đặc biệt, khi các kênh hỗ trợ và kết nối trong đời sống thực còn hạn chế, mạng xã hội càng trở thành nơi các em tìm kiếm sự lắng nghe.

Việc nhiều phụ huynh cũng tham gia những hội nhóm này cho thấy một nhu cầu khác, người lớn cũng đang tìm cách hiểu thế

Lắng nghe và thấu hiểu giúp cha mẹ, con cái thu hẹp khoảng cách thế hệ

Ảnh: UNICEF VIỆT NAM

giới của con. Quá trình thấu hiểu giữa cha mẹ và con cái là hành trình hai chiều, trong đó cả hai cùng học cách hiểu và đồng hành. Nhiều phụ huynh không thờ ơ hay bỏ mặc con, mà chủ động tìm hiểu những tâm tư khó nói của trẻ. Đáng chú ý, một bộ phận cha mẹ đã bắt đầu thừa nhận sự khác biệt thế hệ, tìm kiếm góc nhìn từ phía con thay vì chỉ áp đặt hay phủ nhận cảm xúc của trẻ.

Còn PGS.TS Trần Thành Nam (Hiệu trưởng Trường ĐH Giáo dục - ĐH Quốc gia Hà Nội) nhận định, trước đây từng xuất hiện những hội nhóm tương tự với số lượng thành viên lớn. Theo ông, sự phát triển của các cộng đồng này là một chỉ báo về những đứt gãy trong quan hệ gia đình, cho thấy khoảng cách giữa các thế hệ đang ngày càng bộc lộ rõ và khó thu hẹp. Tuy nhiên, từ những hội nhóm này, cả cha mẹ và con cái cũng có thể nhìn lại cách mình đang kết nối với nhau.

Theo PGS.TS Trần Thành Nam, mấu chốt nằm ở chỗ nhiều gia đình chưa thực sự có được những cuộc trò chuyện cởi mở. Cha mẹ và con cái có thể sống cùng một mái nhà nhưng lại nhìn sự việc từ những hệ quy chiếu khác nhau. Người lớn thường dựa vào kinh nghiệm để đưa ra lời khuyên, trong khi con cái muốn được lắng nghe và thừa nhận cảm xúc. Khi hai cách tiếp cận ấy không gặp nhau, những khác biệt nhỏ dễ tích tụ thành bất đồng. Đặc biệt, việc phụ huynh tìm đến các hội nhóm để hiểu con cho thấy nhu cầu kết nối. Cha mẹ cũng đang lúng túng trước một thế hệ có cách nghĩ, cách bộc lộ cảm xúc và nhu cầu tự chủ khác với mình.

Tạo điểm tựa để trẻ được lắng nghe

Giáo dục và đồng hành cùng thế hệ trẻ đòi hỏi sự phối hợp của gia đình, nhà trường và xã hội.

Mỗi môi trường có một vai trò riêng, cùng tạo dựng không gian đủ an toàn, cởi mở để trẻ được lắng nghe, chia sẻ và tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp khó khăn.

Theo bà Nguyễn Thị Huyền, thu hẹp khoảng cách giữa cha mẹ và con cái trước hết bắt đầu từ cách lắng nghe và đồng hành trong gia đình. Có những lúc cha mẹ nghe con nói nhưng tâm thế vẫn là người phán xét, đưa ra lời khuyên hoặc dùng kinh nghiệm của mình để phủ nhận cảm xúc của trẻ. Những câu như “Có thể cũng buồn”, “Bố mẹ ngày xưa còn khổ hơn” có thể vô tình khiến con khép lại thay vì tiếp tục chia sẻ. Sự đồng hành cũng cần đi cùng tôn trọng, để kỳ vọng của cha mẹ trở thành động lực thay vì áp lực đối với con. Bên cạnh điểm số, thành tích, đời sống cảm xúc cũng là một phần quan trọng trong quá trình trưởng thành. Khi cha mẹ quan tâm đến những điều con đang nghĩ, lo lắng và trải qua, sự chăm

sóc sẽ không chỉ dừng ở đáp ứng nhu cầu vật chất mà đi sâu hơn vào sự thấu hiểu.

Ở nhà trường, bà Trần Thị Cúc (giáo viên Ngữ văn, Trường THPT B Phú Lý, Ninh Bình) cho rằng, bên cạnh kiến thức, học sinh cần được quan tâm hơn đến kỹ năng sống và đời sống cảm xúc. Khả năng nhận diện, điều tiết cảm xúc, xử lý mâu thuẫn, tìm kiếm sự hỗ trợ sẽ giúp các em chủ động hơn trước những vấn đề trong học tập và cuộc sống. Trong môi trường số, các em cũng cần được trang bị khả năng kiểm chứng thông tin, nhận diện những nội dung dễ tác động đến cảm xúc và có trách nhiệm hơn khi chia sẻ trên mạng. Cùng với đó, tham vấn tâm lý học đường cần được phát huy thực chất, để học sinh biết tìm đến đâu khi gặp những khúc mắc trong gia đình.

Ở phạm vi rộng hơn, xã hội có vai trò tạo thêm những điểm tựa để trẻ được bảo vệ, kết nối và hỗ trợ khi cần. Các tổ chức xã hội, cộng đồng và những người làm công tác trẻ em có thể trở thành những kênh hỗ trợ bên ngoài gia đình và nhà trường, nhất là với những trường hợp trẻ chưa thể chia sẻ trực tiếp với cha mẹ hoặc thầy cô. Trong bối cảnh trẻ lớn lên cùng mạng xã hội, trách nhiệm ấy càng đặt ra rõ hơn. Đồng hành với trẻ trên không gian mạng không chỉ là kiểm soát nội dung, mà còn giúp các em hình thành khả năng tự bảo vệ, biết kiểm chứng thông tin, nhận diện những tác động tiêu cực và tìm kiếm sự trợ giúp phù hợp. Khi những kênh hỗ trợ trong đời sống thực đủ gần gũi và dễ tiếp cận, trẻ sẽ có thêm lựa chọn thay vì chỉ tìm đến mạng xã hội để giải tỏa hoặc tìm kiếm sự đồng cảm.

Khoảng cách giữa các thế hệ không thể thu hẹp trong ngày một ngày hai. Nhưng khi gia đình, nhà trường và xã hội cùng đồng hành, trẻ sẽ có thêm những điểm tựa đủ tin cậy để được lắng nghe và lên tiếng khi gặp vấn đề. ■

Đề xuất mở rộng diện hưởng trợ giúp xã hội

UBND TP.HCM đang lấy ý kiến dự thảo nghị quyết về chính sách trợ giúp xã hội, đề xuất mở rộng đối tượng và tăng hỗ trợ cho người khó khăn. Theo đó, Thành phố tiếp tục duy trì mức chuẩn trợ giúp xã hội và trợ cấp hưu trí xã hội 650.000 đồng/tháng, cao hơn mức chuẩn chung 540.000 đồng/tháng. Điểm mới là xem xét hỗ trợ cả những người

thuộc hộ nghèo, cận nghèo theo chuẩn của TP.HCM dù đã thoát nghèo theo chuẩn quốc gia, tránh khoảng trống hỗ trợ sau thoát nghèo.

Một số trẻ em và người cao tuổi khuyết tật đặc biệt nặng được đề xuất hỗ trợ bổ sung bằng 0,5-1 lần mức chuẩn. Diện hưởng trợ cấp hằng tháng còn có thể mở rộng tới trẻ dưới 3 tuổi thuộc hộ nghèo,

cận nghèo; trẻ có cha hoặc mẹ qua đời, mất tích hay đang chấp hành án phạt tù; người dưới 75 tuổi không có người phụ dưỡng; người mắc bệnh hiểm nghèo hoặc suy giảm khả năng lao động từ 31% trở lên, theo điều kiện quy định.

Với người cao tuổi thuộc diện chính sách có công, dự thảo đề xuất trợ cấp nuôi dưỡng bằng 5 lần mức chuẩn, tương đương 3,25

triệu đồng/tháng; hỗ trợ mai táng tối đa 50 triệu đồng và tham quan, nghỉ dưỡng tối đa 7 triệu đồng/năm. Dự thảo còn đề cập văn nghệ sĩ khó khăn, không nơi nương tựa.

Dự thảo còn mở rộng chăm sóc tại cơ sở trợ giúp xã hội và quy định kinh phí thực hiện nhiệm vụ hỗ trợ người lang thang, xin ăn. Các đề xuất vẫn đang được lấy ý kiến.

H.H

TIN THỂ THAO

Bắc Ninh
xây dựng
khu phức hợp
thể thao

UBND tỉnh Bắc Ninh vừa phê duyệt dự án Khu thể thao tại xã Văn Môn với tổng vốn hơn 286 tỉ đồng, quy mô 9,6ha cùng sân vận động 12.000 chỗ ngồi. Dự án có tổng diện tích sử dụng đất khoảng 96.322,96m². Theo quy hoạch, cơ cấu sử dụng đất được phân định rõ rệt nhằm tối ưu hóa công năng và quản lý. Trong đó, diện tích đất dành cho nhà đầu tư thuê để triển khai các hạng mục chính của dự án là 92.525,38m².

Điểm nhấn của khu phức hợp này là sân vận động hiện đại với sức chứa khoảng 12.000 chỗ ngồi. Hệ thống hạ tầng đi kèm gồm nhà điều hành - dịch vụ, nhà để xe có mái che, khu vực bảo vệ, bãi đỗ xe ngoài trời và hệ thống cây xanh cảnh quan được bố trí hài hòa. Bên cạnh chức năng phục vụ thi đấu và tập luyện thể thao chuyên nghiệp, Khu thể thao xã Văn Môn được định hướng trở thành trung tâm tổ chức các sự kiện văn hóa, lễ hội truyền thống và hội thao quy mô lớn.

K.TUẤN

U17 Việt Nam
tích cực chuẩn bị
cho World Cup

U17 Việt Nam đang đẩy mạnh các bài tập phát triển sức mạnh nhằm chuẩn bị cho chuyến tập huấn ở Hàn Quốc và hành trình tại FIFA U17 World Cup 2026. Tại FIFA U17 World Cup 2026, U17 Việt Nam nằm ở bảng G cùng Mali, Bì và New Zealand. Đây đều là những đối thủ đáng chú ý, đòi hỏi thầy trò HLV Cristiano Roland phải có sự chuẩn bị kỹ lưỡng cả về chiến thuật lẫn thể lực. Khả năng tranh chấp, duy trì cường độ vận động và chống chịu sức ép sẽ đóng vai trò quan trọng trong hành trình của đội tại giải đấu.

Trước đó, các thành viên U17 Việt Nam đã tham gia khóa đào tạo về dinh dưỡng. Hoạt động này giúp cầu thủ trẻ nâng cao nhận thức về chế độ ăn uống, bổ sung năng lượng và phục hồi sau vận động. Việc chú trọng đồng thời thể lực, chiến thuật và dinh dưỡng được kỳ vọng sẽ giúp đội tuyển có sự chuẩn bị toàn diện cho FIFA U17 World Cup 2026.

L.HOÀNG

Từ tám vé châu Á đến chiến lược World Cup

● THU SÂM

Đội tuyển U17 nữ Việt Nam vừa giành quyền tham dự vòng chung kết (VCK) U17 nữ châu Á 2027 sau ba trận toàn thắng tại bảng D. Đằng sau kết quả ấy là những tín hiệu tích cực từ công tác đào tạo trẻ, cho thấy hiệu quả bước đầu của quá trình đầu tư bài bản, có hệ thống và tầm nhìn dài hạn mà Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) đang triển khai.

18 cầu thủ trưởng thành từ hệ thống của VFF

Không chỉ giành ngôi đầu bảng với 9 điểm tuyệt đối, thầy trò HLV Okiyama Masahiko còn gây ấn tượng khi ghi 28 bàn thắng, không để thủng lưới và thiết lập kỷ lục thắng cách biệt lớn nhất của một đội tuyển Đông Nam Á tại vòng loại các giải đấu chính thức của Liên đoàn Bóng đá châu Á (AFC). Tuy nhiên, điều đáng nói không chỉ nằm ở những con số hay tám vé tham dự VCK. Trong đội hình U17 nữ Việt Nam lần này có tới 18 cầu thủ trưởng thành từ hệ thống đào tạo trẻ của VFF. Sự hiện diện của lực lượng này cùng những gì các cầu thủ thể hiện trên sân cho thấy hiệu quả của quá trình chuẩn bị được triển khai từ nhiều năm trước.

HLV trưởng Okiyama Masahiko đánh giá cao nền tảng chuyên môn của các học trò trưởng thành từ hệ thống dự tuyển nữ trẻ. Theo chiến lược gia người Nhật Bản, các cầu thủ sở hữu kỹ thuật tốt, tiếp thu nhanh những yêu cầu chiến thuật và có khả năng duy trì cường độ thi đấu cao. Lợi thế ấy đến từ quá trình tập luyện thường xuyên theo những tiêu chuẩn chuyên môn hướng tới trình độ quốc tế. “Tôi cảm thấy các cầu thủ thuộc các đội dự tuyển nữ trẻ có nền tảng kỹ thuật rất tốt và khả năng thích nghi với chiến thuật của đội bóng rất nhanh”, HLV Okiyama Masahiko nhận xét.

Thành tích của U17 nữ Việt Nam hôm nay không phải kết quả của sự chuẩn bị trong một vài tháng trước giải đấu, mà là thành quả được vun đắp từ nhiều năm. Thực tế, công tác đào tạo bóng đá nữ trẻ dài hạn tại trung tâm của VFF đã được triển khai từ năm 2013, với nhiều nhóm cầu thủ thuộc các độ tuổi khác nhau. Nguồn tuyển chọn đến từ các câu lạc bộ, địa phương có phong trào bóng đá nữ và những đợt tuyển sinh tập trung. Mục tiêu không chỉ là phát hiện, bồi dưỡng cầu thủ tiềm năng phục vụ các giải trẻ trong hệ thống thi đấu của Liên đoàn Bóng đá Đông Nam Á (AFF) và châu Á (AFC), mà còn tạo dựng lực lượng kế cận cho các đội tuyển quốc gia và câu lạc bộ.

Điểm đáng chú ý trong cách làm của VFF là chương trình huấn luyện có tính thống nhất giữa các đội dự tuyển nữ trẻ với đội tuyển quốc gia. Nhờ được tiếp cận sớm với triết lý bóng đá và những yêu cầu chiến thuật

Từ thành công của đội tuyển U17 nữ hôm nay, bóng đá Việt Nam có thể xây đắp kế hoạch cho giấc mơ trở lại World Cup trong tương lai gần
Ảnh: VFF

tương đồng, các cầu thủ có thể rút ngắn thời gian thích nghi khi được triệu tập, nhanh chóng hòa nhập với lối chơi chung.

Bên cạnh kỹ thuật và chiến thuật, quá trình đào tạo còn chú trọng phát triển thể lực, tâm lý thi đấu theo từng giai đoạn. Theo HLV Okiyama Masahiko, sự chuẩn bị toàn diện giúp cầu thủ trẻ tự tin hơn khi bước vào môi trường thi đấu quốc tế và có khả năng đảm nhận những vai trò quan trọng trong đội hình. Ông cũng kỳ vọng phương pháp huấn luyện từ hệ thống dự tuyển sẽ được phổ biến rộng rãi, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo bóng đá nữ tại các địa phương.

Sự góp mặt của 18 cầu thủ trưởng thành từ hệ thống đào tạo trẻ của VFF vì thế là minh chứng đáng ghi nhận cho hướng đi này. Quan trọng hơn, đây không chỉ là nguồn bổ sung lực lượng trước mắt mà còn góp phần xây dựng đội ngũ kế cận cho bóng đá nữ Việt Nam.

Sự chuẩn bị cho chặng đường dài

Từ tám vé dự VCK U17 nữ châu Á 2027, thành công của lứa cầu thủ trẻ còn gợi mở những kỳ vọng lớn hơn đối với bóng đá nữ Việt Nam, đặc biệt là mục tiêu trở lại đấu trường World Cup. Năm 2023, đội tuyển bóng đá nữ Việt Nam lần đầu tiên góp mặt tại FIFA Women's World Cup, đánh

dấu cột mốc lịch sử của bóng đá nước nhà. Thành tích ấy càng có ý nghĩa khi trong nhiều năm, bóng đá nữ Việt Nam phải đối diện những hạn chế về điều kiện tập luyện, nguồn cầu thủ, cơ hội thi đấu và khả năng thương mại hóa.

Tuy nhiên, để một lần nữa góp mặt tại sân chơi lớn nhất hành tinh, bóng đá nữ Việt Nam không thể chỉ trông chờ vào nỗ lực của một thế hệ cầu thủ. Điều cần thiết là mở rộng lực lượng kế cận, gia tăng số lượng cầu thủ được đào tạo bài bản và cải thiện chất lượng môi trường thi đấu trong nước. Từ yêu cầu đó, VFF đã xây dựng lộ trình phát triển dài hạn với những nhiệm vụ cụ thể. Tháng 6.2025, VFF công bố Chiến lược phát triển bóng đá nữ Việt Nam, hướng tới mục tiêu World Cup nữ 2031. Chương trình được khởi động từ tháng 11.2024, với sự hỗ trợ của AFC và Liên đoàn Bóng đá châu Âu (UEFA), mở ra cơ hội tiếp cận các phương pháp quản lý, đào tạo và phát triển hiện đại.

Tháng 6.2026, VFF tiếp tục phối hợp với AFC và UEFA tổ chức hội thảo về phát triển Giải bóng đá nữ vô địch quốc gia, tập trung nâng cao chất lượng thi đấu, quản trị câu lạc bộ và chuyên nghiệp hóa hoạt động. Đây là bước đi cần thiết bởi một đội tuyển quốc gia khó có thể duy trì sức cạnh tranh lâu dài nếu hệ thống câu lạc bộ chưa đủ vững chắc, giải vô địch quốc gia

thiếu tính cạnh tranh và cầu thủ chưa có môi trường phát triển nghề nghiệp ổn định.

Song song với việc nâng cao chất lượng các giải đấu, VFF chú trọng mở rộng mạng lưới tìm kiếm tài năng nữ trẻ. Tháng 6.2026, hoạt động tuyển chọn được triển khai tại Nghệ An, TP.HCM và Hà Nội. Những chương trình này góp phần mở rộng nguồn cầu thủ, tạo thêm cơ hội cho các em có năng khiếu được phát hiện, bồi dưỡng thay vì chỉ phụ thuộc vào một số trung tâm đào tạo truyền thống.

Nhìn lại chặng đường từ công tác đào tạo trẻ được triển khai năm 2013 đến chiến lược hướng tới World Cup 2031, có thể thấy VFF đang từng bước hình thành cách làm có hệ thống, kết hợp giữa đào tạo cầu thủ, phát triển giải đấu, củng cố câu lạc bộ và mở rộng nguồn nhân lực.

Tám vé dự VCK U17 nữ châu Á 2027 chưa thể bảo đảm cho những thành công lớn hơn trong tương lai, nhưng đã cho thấy tín hiệu tích cực từ quá trình đầu tư lâu dài ấy. Bởi giá trị của công tác đào tạo trẻ không chỉ được đo bằng những chiến thắng trước mắt, mà còn ở khả năng chuẩn bị các thế hệ cầu thủ tiếp nối. Đó cũng là nền tảng để bóng đá nữ Việt Nam nuôi dưỡng khát vọng trở lại World Cup bằng những bước đi bài bản, bền bỉ và có định hướng. ■

ASIAN PARA GAMES 2026:

Vượt giới hạn, khẳng định khát vọng Việt Nam

● VĨNH HY

Đoàn Thể thao Người khuyết tật Việt Nam chuẩn bị bước vào tranh tài tại Đại hội Thể thao Người khuyết tật châu Á lần thứ 5 (Asian Para Games 2026) ở Nagoya (Nhật Bản) với quyết tâm chinh phục những cột mốc mới. Phía sau mục tiêu huy chương là hành trình bền bỉ vượt qua nghịch cảnh, khẳng định giá trị bản thân và lan tỏa niềm tin vào khả năng của các VĐV người khuyết tật Việt Nam.

Những niềm hy vọng trên đường đua

Đoàn Việt Nam tham dự đại hội với 36 thành viên, trong đó có 21 VĐV tranh tài ở 5 môn: Điền kinh, bơi, cử tạ, bóng bàn và cầu lông. Lực lượng gồm 7 VĐV điền kinh, 7 VĐV bơi, 4 VĐV cử tạ, 2 VĐV bóng bàn và 1 VĐV cầu lông, cùng đội ngũ HLV, cán bộ quản lý, nhân viên y tế và VĐV dẫn đường.

Đây là lực lượng không đông nếu đặt cạnh những đoàn thể thao hàng đầu châu lục. Vì vậy, việc lựa chọn nội dung thi đấu, duy trì phong độ và tận dụng từng cơ hội sẽ có ý nghĩa quyết định. Mỗi VĐV cần không chỉ chuẩn bị tốt về chuyên môn, mà còn phải giữ được sự ổn định trước áp lực từ những đối thủ có điều kiện tập luyện và thi đấu quốc tế vượt trội.

Nhận được kỳ vọng lớn nhất tại Asian Para Games 2026 là lực sĩ Lê Văn Công, nhà vô địch Paralympic Rio 2016, người được giao nhiệm vụ cầm cờ tại lễ khai mạc. Sau nhiều năm thi đấu đỉnh cao, anh vẫn là niềm hy vọng ở hạng cân 49kg nam. Hành trình của Lê Văn Công không chỉ gắn với những tấm huy chương mà

còn là minh chứng cho sức mạnh ý chí, sự bền bỉ và khả năng vượt qua nghịch cảnh để theo đuổi đỉnh cao thể thao.

“Mỗi lần được khoác lên mình màu cờ sắc áo của Tổ quốc là niềm tự hào lớn lao, đồng thời cũng là trách nhiệm đối với mỗi VĐV. Mọi thành công trong quá khứ sẽ là nền tảng để các thành viên tiếp tục phấn đấu. Trước sự cạnh tranh khốc liệt ở đấu trường châu lục, toàn đội sẽ thi đấu bằng bản lĩnh, sự tập trung cao nhất và ý chí quyết tâm để mang vinh quang về cho Tổ quốc”, Lê Văn Công chia sẻ.

Ở môn cử tạ, Nguyễn Bình An (54kg), Đặng Thị Linh Phượng (50kg) và Châu Hoàng Tuyết Loan (55kg) tiếp tục được kỳ vọng tạo dấu ấn. Đây là môn đòi hỏi sự kết hợp giữa sức mạnh, kỹ thuật và khả năng kiểm soát tâm lý. Trong cuộc cạnh tranh ở cấp độ châu lục, một sai sót nhỏ ở thời điểm quyết định cũng có thể ảnh hưởng trực tiếp đến thành tích. Vì vậy, sự chuẩn bị kỹ lưỡng và bản lĩnh thi đấu sẽ là yếu tố quan trọng để các lực sĩ phát huy năng lực.

Đội tuyển bơi có 7 VĐV, trong đó những gương mặt giàu kinh

Asian Para Games 2026 tiếp tục là “phép thử” ý chí và nghị lực của các VĐV người khuyết tật Việt Nam

Ảnh: THÁI DƯƠNG

nhệm như Trịnh Thị Bích Như, Vi Thị Hằng hay Lê Tiến Đạt được kỳ vọng tiếp tục cạnh tranh huy chương. Ở môn điền kinh, Đỗ Thị Hải là cái tên đáng chú ý, trong khi Văn Anh Tuấn đại diện cho hy vọng của đội tuyển cầu lông. Mỗi môn có đặc thù riêng, nhưng điểm chung là các VĐV phải duy trì sự tập trung, phát huy thể mạnh và vượt qua áp lực trong những thời khắc quan trọng.

Tại Asian Para Games 2023 ở Hàng Châu (Trung Quốc), Việt Nam giành 1 HCV, 10 HCB và 9 HCD, xếp thứ 22 toàn đoàn. Tám HCV duy nhất thuộc về Lê Tiến Đạt ở nội dung 100m ếch hạng thương tật SB5. Thành tích này là động lực để đoàn hướng tới những kết quả tích cực hơn tại kỳ đại hội năm nay.

Hành trình vượt lên chính mình

Với thể thao người khuyết tật, giá trị của một kỳ đại hội không thể chỉ được đo bằng số huy chương hay thứ hạng trên bảng tổng sắp. Đằng sau mỗi lần xuất phát, mỗi cú nâng tạ và mỗi khoảnh khắc tranh tài là quá trình

tập luyện bền bỉ, những giới hạn phải vượt qua và cả những rào cản tâm lý mà VĐV cần chiến thắng trước khi đối đầu với đối thủ.

Đó cũng là lý do các VĐV người khuyết tật cần được nhìn nhận bằng sự tôn trọng và ngưỡng mộ, thay vì ánh mắt thương hại. Họ không chỉ là những người vượt qua khó khăn, mà còn là những VĐV chuyên nghiệp với mục tiêu, khát vọng và trách nhiệm thi đấu. Mỗi thành tích đạt được đều là kết quả của sự phối hợp giữa nghị lực cá nhân, công sức của HLV và sự hỗ trợ từ gia đình, đội ngũ chuyên môn.

Asian Para Games 2026 còn mang ý nghĩa như một bước đánh giá lực lượng, tạo thêm cơ sở chuẩn bị cho mục tiêu xa hơn là Paralympic Los Angeles 2028. Những kết quả tại Nagoya sẽ giúp thể thao người khuyết tật Việt Nam nhận diện rõ hơn thể mạnh, hạn chế và yêu cầu đầu tư cho chặng đường tiếp theo.

Nhân mạnh ý nghĩa của của kỳ đại hội, ông Nguyễn Trọng Hồ, Phó Cục trưởng Cục TDTT Việt Nam, Trưởng đoàn Thể thao Người khuyết tật Việt Nam tại Asian Para Games 2026 cho rằng, đây là sân chơi thể thao người

khuyết tật lớn nhất châu Á, nơi các VĐV thể hiện bản lĩnh, nghị lực và khát vọng vượt qua giới hạn bản thân. Mỗi thành viên đoàn Việt Nam cần phát huy tinh thần đoàn kết, hỗ trợ nhau trong sinh hoạt và thi đấu, cùng hướng đến mục tiêu hoàn thành tốt nhiệm vụ. Trưởng đoàn cũng kỳ vọng các tuyển thủ sẽ để lại hình ảnh đẹp về con người Việt Nam thông qua ý chí, tinh thần thi đấu kiên cường và cách ứng xử tại đại hội.

Thử thách ở Nhật Bản chắc chắn không dễ dàng, nhưng giá trị lớn nhất của các VĐV người khuyết tật Việt Nam nằm ở tinh thần dám bước ra đấu trường lớn, tự tin cạnh tranh và không ngừng hoàn thiện. Mỗi tấm huy chương sẽ là niềm tự hào chung, nhưng mỗi nỗ lực vượt giới hạn, dù kết quả ra sao, đều góp phần lan tỏa thông điệp về nghị lực, bình đẳng và khát vọng cống hiến.

Tại Asian Para Games 2026, Lê Văn Công cùng các đồng nghiệp không chỉ mang theo mục tiêu thành tích mà còn đại diện cho hình ảnh một đất nước giàu nghị lực, thân thiện và luôn tạo cơ hội để mọi người vươn lên bằng khả năng của mình. ■

CLB Hà Nội giải tỏa áp lực

Chiến thắng đầu tiên tại V.League 2026/27 giúp CLB Hà Nội phần nào trút bỏ sức ép sau chuỗi trận đáng thất vọng. Tuy nhiên, màn trình diễn trước tân binh Bắc Ninh cho thấy thầy trò HLV Harry Kewell vẫn còn nhiều vấn đề phải giải quyết, đặc biệt khi phía trước là cuộc đối đầu với ĐKVĐ Công an Hà Nội.

Trong 15 phút cuối trận gặp tân binh Bắc Ninh ở vòng 3, CLB Hà Nội chủ động lùi sâu đội hình để bảo vệ lợi thế mong manh. Trung vệ Nguyễn Thành Chung liên tục chỉ huy hàng phòng ngự trước sức ép của đối thủ. Cách chơi này khác đáng kể so với hình ảnh quen thuộc của đội bóng Thủ

đô, vốn thường chủ động kiểm soát bóng và áp đặt thế trận khi dẫn bàn.

Sự thay đổi ấy phần nào phản ánh áp lực mà CLB Hà Nội đang phải gánh chịu. Sau hai thất bại tại V.League và việc sớm dừng bước ở Cup Quốc gia, đội bóng giàu truyền thống này không còn duy trì được sự tự tin vốn có. Ngay cả những trụ cột như Văn Quyết cũng mắc sai sót, trong khi lực lượng liên tục bị ảnh hưởng bởi chấn thương.

Trước Bắc Ninh, CLB Hà Nội không có một chiến thắng dễ dàng. Nhưng kinh nghiệm và bản lĩnh của các trụ cột đã tạo ra khác biệt trước một đối thủ lần đầu góp

mặt tại V.League. Sau trận đấu, HLV Harry Kewell thừa nhận đội nhà có phần may mắn: “CLB Hà Nội cũng có một chút may mắn khi đối phương đá hỏng phạt đền, giúp đội tạo ra sự phản ứng và gia tăng độ quyết liệt trong trận đấu”.

Với việc đã bị loại khỏi Cup Quốc gia, V.League là đấu trường duy nhất để Văn Quyết và đồng đội tiếp tục nuôi hy vọng cạnh tranh danh hiệu mùa này. Cuộc đối đầu với Công an Hà Nội ở vòng 4 vì thế mang ý nghĩa đặc biệt. Đội bóng của HLV Harry Kewell không chỉ phải đối mặt với đối thủ đang dẫn đầu với 9 điểm, mà còn cần chứng minh chiến thắng trước Bắc

Ninh là dấu hiệu của sự hồi phục thực sự. Nếu giành thêm 3 điểm, đại diện Thủ đô có thể thu hẹp khoảng cách với nhóm đầu và lấy lại niềm tin. Ngược lại, một thất bại sẽ khiến áp lực tiếp tục gia tăng, nhất là khi đội bóng vẫn chưa cho thấy sự ổn định trong tổ chức lối chơi.

Chiến thắng trước Bắc Ninh là bước giải tỏa cần thiết, nhưng chặng đường phía trước còn dài. CLB Hà Nội cần nhiều hơn một kết quả để lấy lại vị thế, đó là khả năng kiểm soát trận đấu, sự chắc chắn trong phòng ngự và hiệu quả ở những thời điểm quyết định.

BẢO ANH

Thế giới hành động ứng phó thách thức về sức khỏe tâm thần

● HỒNG NHUNG

Sức khỏe tâm thần đang trở thành mối quan tâm toàn cầu khi áp lực công việc và nhịp sống hiện đại ngày càng tác động sâu sắc đến đời sống con người. Trước thực trạng đó, nhiều quốc gia đã nỗ lực tìm kiếm các giải pháp thiết thực, từ nâng cao nhận thức cộng đồng, thúc đẩy lắng nghe và thấu hiểu đến mở rộng khả năng tiếp cận các dịch vụ hỗ trợ tâm lý nhằm hỗ trợ kịp thời và nâng cao chất lượng cuộc sống cho người dân.

Khủng hoảng sức khỏe tâm thần gia tăng

Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), hơn 1 tỉ người, tương đương khoảng 1/8 dân số toàn cầu, hiện sống chung với vấn đề sức khỏe tâm thần. Con số này đang có xu hướng gia tăng, trong đó rối loạn lo âu và rối loạn trầm cảm là hai nhóm phổ biến nhất. Một nghiên cứu khác được công bố vào tháng 5 năm nay trên tạp chí *The Lancet* cho thấy xu hướng của 12 loại rối loạn tâm thần có sự khác biệt theo độ tuổi, giới tính, vị trí địa lý và các yếu tố nhân khẩu học - xã hội tại 204 quốc gia và vùng lãnh thổ. Điều này cho thấy thế giới đang bước vào giai đoạn đáng lo ngại, khi sức khỏe tâm thần toàn cầu ngày càng trở nên tồi tệ.

Trong xã hội hiện đại, văn hóa làm việc quá sức đã dần trở thành thực trạng phổ biến trên toàn cầu. Các nghiên cứu tại Mỹ, Hà Lan và Thụy Điển cũng chỉ ra mối liên hệ giữa áp lực công việc và sự gia tăng các vấn đề về giấc ngủ. Các quốc gia có thời gian làm việc dài hơn thường có thời lượng ngủ ít hơn. Những nơi mà người lao động ngủ trung bình dưới 7 giờ mỗi đêm có số giờ làm việc trung bình là 2.078 giờ mỗi năm. Trong khi đó, những nơi người lao động ngủ từ 7 giờ trở lên mỗi đêm có số giờ làm việc là 1.756 giờ. Mức chênh lệch lên tới 322 giờ làm việc mỗi năm, tương

đương khoảng 8 tuần làm việc trọn vẹn.

Đáng chú ý, các quốc gia châu Âu nằm trong nhóm có thời lượng nghỉ ngơi tốt nhất, trong khi các nền kinh tế châu Á thể hiện xu hướng ngược lại. Theo số liệu do Chính phủ Hàn Quốc công bố vào tháng 9, số vụ tự tử trong học sinh phổ thông tại nước này đã lên mức cao kỷ lục vào năm 2025, tăng 65% so với năm 2020. Dữ liệu của Bộ Giáo dục Hàn Quốc ghi nhận tổng cộng 244 học sinh tiểu học, trung học cơ sở và trung học phổ thông đã tử vong do tự tử trong năm 2025. Đây là con số cao nhất kể từ khi số liệu thống kê được ghi nhận.

Tại Nhật Bản, xu hướng căng thẳng do làm việc quá sức được thể hiện qua thuật ngữ phổ biến *karoshi* - nghĩa là “tử vong do làm việc quá sức” từ những năm 1980. Nhiều thập kỷ sau khi Nhật Bản đặt ra thuật ngữ này, vào năm 2021, WHO đã công nhận hội chứng *karoshi*, đồng thời chỉ ra mối liên hệ giữa tình trạng làm việc quá sức và căng thẳng kéo dài với sự suy giảm chức năng tim mạch và các vấn đề sức khỏe tâm thần. Hơn nửa thế kỷ đã trôi qua, văn hóa làm việc quá sức vẫn tồn tại dai dẳng tại Nhật Bản. Những tiến bộ công nghệ đang mở ra cơ hội giúp khắc phục những tổn thương và hệ lụy do *karoshi* gây ra. Tuy nhiên, hành trình đi đến những thay đổi này là một chặng đường dài và đầy gian nan.

Xu hướng căng thẳng do làm việc quá sức đã trở nên phổ biến tại Nhật Bản. Ảnh: MINH DƯƠNG

Cú hích thúc đẩy hành động của thế giới

Ngay trong tháng 10 năm nay, nhân sự kiện Ngày Sức khỏe tâm thần thế giới, WHO đã nhấn mạnh tầm quan trọng của việc lắng nghe các trải nghiệm thực tế để tạo ra những thay đổi thiết thực. Sự kiện đã gửi gắm thông điệp đến những người từng trải qua vấn đề sức khỏe tâm thần không chỉ cần được lắng nghe, mà còn cần được tham gia vào quá trình xây dựng các chính sách và dịch vụ hỗ trợ họ. Chiến dịch đồng thời kêu gọi cải thiện các dịch vụ sức khỏe tâm thần dựa vào cộng đồng và nâng cao sự công nhận đối với những áp lực xã hội, kinh tế rộng lớn hơn đang ảnh hưởng đến sức khỏe tinh thần và chất lượng cuộc sống của mỗi người.

Tiến sĩ Tedros Adhanom Ghebreyesus, Tổng Giám đốc WHO nhấn mạnh sự trang bị hệ thống dịch vụ chăm sóc sức khỏe tâm thần là một trong những thách thức cấp bách nhất đối với y tế công cộng hiện nay. Đầu tư cho sức khỏe tâm thần chính là đầu tư cho con người, cộng đồng và nền kinh tế. Đây là khoản đầu tư mà không quốc gia nào có thể xem nhẹ. Thế giới cần có trách nhiệm

hành động kịp thời, khẩn trương, đồng thời bảo đảm mọi người dân đều được tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khỏe tâm thần. Đây không phải là đặc quyền dành cho một nhóm người, mà là quyền cơ bản mà tất cả mọi người đều phải được thụ hưởng.

Bên cạnh việc hoàn thiện các quy định về lao động, nhiều nước cũng thử nghiệm mô hình làm việc “100-80-100” đạt 100% hiệu suất trong 80% thời gian làm việc nhưng vẫn hưởng 100% mức lương, hoặc áp dụng tuần làm việc bốn ngày. Việc rút ngắn thời gian làm việc có thể giúp loại bỏ những công việc không cần thiết và các khâu kém hiệu quả, qua đó làm rõ sự khác biệt giữa thời gian có mặt tại nơi làm việc và năng suất thực tế. Kết quả thường là người lao động được tái tạo năng lượng, có thêm động lực, làm việc hiệu quả hơn và tạo ra sản phẩm có chất lượng cao hơn. Tuần làm việc bốn ngày cũng cho thấy phần nào hiệu quả trong các chương trình thí điểm tại Anh và Nhật Bản. Đây cũng được xem là hướng đi tiềm năng giúp doanh nghiệp xây dựng môi trường làm việc lành mạnh, nơi sức khỏe tinh thần của nhân viên được quan tâm đúng mức và khích lệ sự cống hiến và trách nhiệm cao của họ với công việc. ■

CÂU CHUYỆN VĂN HÓA

● THANH HÀ

Trong một động thái mới nhất nhưng không mấy bất ngờ, ngày 14.10, một nhóm gồm 8 bang tại Mỹ cho biết đã đệ đơn kiện OpenAI tại các tòa án trên khắp cả nước. Lý do: ChatGPT đang gây hại cho người dân của các bang này, cụ thể là hướng dẫn người dùng - bao gồm cả thanh thiếu niên - thực hiện các hành vi gây hại cho bản thân hoặc người khác.

Theo báo chí phản ánh, người đứng đầu cơ quan tư pháp các bang Iowa, Kansas và Arizona đã đệ đơn kiện các vụ kiện tại tòa án tiểu bang. Đơn kiện cho rằng ChatGPT được thiết kế để tạo cảm giác dễ gần và lời cuốn nhằm chiếm lấy lòng tin của người dùng; song lại củng cố những ảo tưởng, khuyến khích các hành vi nguy hiểm và hỗ trợ người dùng lên kế hoạch cho các hành vi bạo lực, như các vụ xả súng hàng loạt.

Các đơn kiện đều cáo buộc OpenAI vi phạm luật bảo vệ người tiêu dùng của các bang khi đưa ra thông tin gây hiểu lầm về mức độ an toàn của ChatGPT. Các bang cũng cho rằng công ty này đã gây ra vấn đề

Khi AI gây hại cho người dùng

ngghiêm trọng cho cộng đồng khi đe dọa đến sức khỏe của cư dân. Các nguyên đơn yêu cầu tòa án buộc OpenAI phải thay đổi cách thức vận hành của ChatGPT. Cụ thể, các bang muốn ngăn chặn công ty phát triển các mô hình AI có khả năng tự cải thiện, trừ khi OpenAI có thể đảm bảo rằng các mô hình đó phù hợp với các giá trị của con người.

Các bang khác tham gia vào nhóm này bao gồm Arkansas, Idaho, Montana, Nebraska và West Virginia cũng yêu cầu OpenAI phải chịu các khoản phạt dân sự do vi phạm luật cùng bồi thường thiệt hại.

Đây là hành động phối hợp lớn nhất từ phía các tiểu bang nhằm vào một công ty trí tuệ nhân tạo (AI), góp phần gia tăng làn sóng thách thức pháp lý mà OpenAI đang phải đối mặt trong bối cảnh công ty này chuẩn bị niêm yết cổ phiếu. Hồi tháng 6, bang Florida cũng đã đệ trình một vụ kiện tương tự với “cha đẻ” của ChatGPT. Ngoài ra, công ty này cũng đang đối mặt với hàng chục vụ kiện khác từ các cá nhân, với cáo buộc rằng ChatGPT đã hỗ trợ người dùng lên kế hoạch

cho các vụ xả súng hàng loạt hoặc các hành vi bạo lực khác.

Các hình thức AI gây hại cho người dùng đến nay đã rõ. Gần đây tại xứ sở Cờ hoa cũng đã có nhiều vụ kiện, cảnh báo liên quan đến AI như ảnh hưởng đến sức khỏe tâm thần và sự an toàn; suy giảm tư duy và hiệu suất ngược; rò rỉ dữ liệu và mất bảo mật; thông tin sai lệch và deepfake; trách nhiệm pháp lý chưa rõ ràng và lần này là hành vi gây hại cho bản thân hoặc người khác.

Không chỉ ở cấp độ cá nhân, ở cấp độ chính quyền, AI cũng gặp không ít rắc rối.

Chúng ta đang nói đến hệ thống Chính phủ đầu tiên trên thế giới bị AI xâm nhập. Đó là Australia. Ngay sau ngày 18.6, OpenAI xâm nhập hệ thống của Chính phủ Australia, Thủ tướng nước này quả quyết, sẽ có “hệ quả pháp lý” đối với vụ việc và gọi cách OpenAI xử lý sự cố là “không thể chấp nhận”.

Cái sự cố mà Thủ tướng Anthony Albanese cho rằng “không thể chấp nhận” không chỉ vì OpenAI mà cái cách “cha đẻ” của nó xử lý vụ việc này như thế nào. OpenAI không phát

hiện vụ việc ngay thời điểm xảy ra. Công ty chỉ phát hiện sự cố vào tháng 8.2026, trong một cuộc rà soát trên toàn công ty về các tác nhân AI hoạt động ngoài dự kiến. Nhưng đến ngày 10.9, tức gần ba tháng sau khi vụ xâm nhập bắt đầu, OpenAI mới thông báo cho Chính phủ Australia. Mà cũng chỉ gửi thông báo tới hộp thư công khai của Services Australia. Sau đó cơ quan này mất thêm 5 ngày để thông báo cho Trung tâm An ninh mạng Australia.

Thật ra, không có gì bất ngờ. Giới chuyên gia đã hơn một lần cảnh báo về mặt trái của AI. Thậm chí, có những cảnh báo cực đoan nói đến ngày tận thế của nhân loại. Nhưng AI, dù có siêu phàm đến đâu, cũng là nhân tạo. Trước khi nói đến đạo đức, trách nhiệm của AI, hãy nói đến con người. Ngay lúc này, cần có những quy định chặt chẽ ở tầm phổ quát toàn cầu, buộc trách nhiệm và đạo đức những chủ thể sáng tạo và quản lý nó chứ không chỉ là những cảnh báo chung chung hoặc xử lý nhỏ lẻ ở tầm quốc gia. Chỉ có như thế mới may ra sẽ hạn chế những mặt trái do AI đang, đã và sẽ gây ra. ■